

Βρυξέλλες, 6 Μαρτίου 2017
(OR. en)

6846/17

COHOM 28
COPS 74
CFSP/PESC 200
FREMP 20
DEVGEN 31
SOC 159
JAI 181
JEUN 30
ILO 3

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Με ημερομηνία: 6 Μαρτίου 2017

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 6203/17 COHOM 19 COPS 44 CFSP/PESC 134 FREMP 13 DEVGEN 21
SOC 84 JAI 108 JEUN 18 ILO 2

Θέμα: Αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού (2017)
Κανένα παιδί στο περιθώριο

Επισυνάπτεται στο παράρτημα για τις αντιπροσωπίες η «Αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ σχετικά με την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού (2017) — Κανένα παιδί στο περιθώριο», που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο κατά την 3525^η σύνοδό του στις 6 Μαρτίου 2017.

**Αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για την προαγωγή και την προστασία
των δικαιωμάτων του παιδιού (2017)**

Κανένα παιδί στο περιθώριο

(Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων, 6 Μαρτίου 2017)

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
Α. Αιτιολόγηση της δράσης	3
Β. Σκοπός και πεδίο εφαρμογής.....	5
2. ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ	6
Α. Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (ΣΔΠ)	6
Β. Προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα που να καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα....	9
Γ. Ενσωμάτωση στις ενωσιακές πολιτικές	14
3. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΕ.....	15
4. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ.....	16
5. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ	18
6. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ.....	30
Παράρτημα Ι — Νομικές πράξεις και έγγραφα πολιτικής της ΕΕ.....	31
Παράρτημα ΙΙ — Κατάλογος των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και των στόχων που σχετίζονται στενότερα με τα παιδιά	37
Παράρτημα ΙΙΙ — Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ανακοίνωση της Επιτροπής και συμπεράσματα του Συμβουλίου.....	41

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. Αιτιολόγηση της δράσης

Τα δικαιώματα του παιδιού συγκαταλέγονται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Είναι αδιαίρετα, οικουμενικά και αναφαίρετα. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη της Λισαβόνας), που τέθηκε σε ισχύ το 2009, περιλαμβάνει ρητή δέσμευση για την προαγωγή της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού στις εσωτερικές και εξωτερικές δράσεις της ΕΕ (βλ. παράρτημα 1 για επισκόπηση των νομικών πράξεων και των εγγράφων πολιτικής της ΕΕ). Με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές η Ευρωπαϊκή Ένωση επιβεβαιώνει εκ νέου τη δέσμευσή της για τη συνολική προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού στην εξωτερική της πολιτική για τα ανθρώπινα δικαιώματα, σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (ΣΔΠ) και τα Προαιρετικά Πρωτόκολλα αυτής, καθώς και σχετικά διεθνή πρότυπα και διεθνείς συνθήκες.

Καθημερινά, 16.000 παιδιά πεθαίνουν ανά τον κόσμο, κυρίως από προβλέψιμες ή θεραπεύσιμες αιτίες. Σχεδόν οι μισοί θάνατοι παιδιών ηλικίας κάτω των 5 ετών αποδίδονται στον υποσιτισμό. Δεν έχουν καταγραφεί επίσημα οι γεννήσεις σχεδόν 230 εκατομμυρίων παιδιών ηλικίας κάτω των 5 ετών παγκοσμίως (περίπου ένα στα τρία)¹. Κάθε πέντε λεπτά ένα παιδί χάνει τη ζωή του λόγω βίας στο σπίτι, το σχολείο και την κοινότητά του. Έως και ένα δισεκατομμύριο αγόρια και κορίτσια ηλικίας 2 έως 17 ετών σε όλον τον κόσμο έχουν υποστεί σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βία κατά το παρελθόν έτος². Τα παιδιά πέφτουν θύματα διαφόρων μορφών παιδικής εργασίας, και κυρίως των χειρότερων μορφών της. Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν τα κορίτσια και τα αγόρια ανάλογα με το φύλο τους χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Τα παιδιά πέφτουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης. Συμβαίνει κορίτσια και αγόρια να είναι θύματα πρόωρων και αναγκαστικών γάμων, και τα κορίτσια να υφίστανται επιβλαβείς πρακτικές όπως ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Πάρα πολλά παιδιά στερούνται ποιοτικής εκπαίδευσης –επί του παρόντος 124 εκατομμύρια παιδιά δεν φοιτούν στο σχολείο³– κατάλληλης υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής φροντίδας.

¹ Στατιστικά στοιχεία από τον ιστότοπο της UNICEF (Οκτώβριος 2016), <https://www.unicef.org/statistics/>

² Παγκόσμια σύμπραξη για την εξάλειψη της βίας κατά των παιδιών· https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/commitments/552_9061_commitment_Partnership_Pr evalence_Consequences_A4.pdf

³ UNESCO, 2015: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/fs-31-out-of-school-children-en.pdf>

Τα παιδιά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, όπως όσα ζουν σε συνθήκες φτώχειας, συγκρούσεων και αστάθειας, τα παιδιά με αναπηρίες, όσα στερούνται την ελευθερία τους ή έχουν προβλήματα με το νόμο, τα παιδιά μετανάστες και πρόσφυγες (περίπου 50 εκατομμύρια παιδιά σε όλο τον κόσμο έχουν μεταναστεύσει σε άλλη χώρα ή έχουν εκτοπιστεί με τη βία· τα παιδιά αποτελούν πλέον το ήμισυ των προσφύγων⁴), τα ασυνόδευτα παιδιά και τα παιδιά χωρίς οικογένεια αντιμετωπίζουν ιδιαίτερους κινδύνους και εκτίθενται σε διακρίσεις, περιθωριοποίηση, ιδρυματοποίηση και αποκλεισμό.

Μετά την έγκριση των κατευθυντήριων γραμμών το 2007, έχουν καταγραφεί πολλές εξελίξεις σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και σε σχέση με την πολιτική της ΕΕ για τα παιδιά στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της Ένωσης, γεγονός που καθιστά απαραίτητη την παρούσα αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών. Μόνο κατά τη διάρκεια του 2015 εγκρίθηκαν πολλές σημαντικές διεθνείς συμφωνίες, μεταξύ των οποίων ιδιαίτερη σημασία έχουν το θεματολόγιο του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη⁵, που περιλαμβάνει δέσμευση για παροχή στα παιδιά και τους νέους κατάλληλου περιβάλλοντος για την πλήρη πραγμάτωση των δικαιωμάτων και των ικανοτήτων τους (παράγραφος 25), και η συμφωνία χρηματοδότησης της ανάπτυξης⁶ (πρόγραμμα δράσης της Αντίς Αμπέμπα).

Μία από τις βασικές αρχές που διέπουν το θεματολόγιο του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι «κανείς στο περιθώριο». Αυτό συνεπάγεται ότι η διεθνής κοινότητα και τα κράτη ειδικότερα θα εντείνουν τις προσπάθειές τους ώστε να εξασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες για όλους και να επωφεληθούν οι πλέον ευπαθείς και περιθωριοποιημένες ομάδες.

Τον Σεπτέμβριο του 2016, για πρώτη φορά, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ζήτησε τη διοργάνωση διάσκεψης κορυφής σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων σχετικά με τις μαζικές μετακινήσεις προσφύγων και μεταναστών. Η Διακήρυξη της Νέας Υόρκης⁷, στην οποία αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της διάσκεψης, περιλαμβάνει δεσμεύσεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των προσφύγων και των μεταναστών, ανεξάρτητα από το καθεστώς τους. Στις δεσμεύσεις αυτές συγκαταλέγονται η διασφάλιση της παροχής εκπαίδευσης σε όλα τα παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες εντός ολίγων μηνών από την άφιξή τους· η πρόληψη και η αντιμετώπιση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας και η μέριμνα για την εξάλειψη της πρακτικής της κράτησης παιδιών με σκοπό τον καθορισμό του μεταναστευτικού καθεστώτος τους· η προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών και η προώθηση της πλήρους, ισότιμης και ουσιαστικής συμμετοχής τους στην εξεύρεση λύσεων.

⁴ *Uprooted: The growing crisis for refugee and migrant children (Ξεριζωμός: η διαρκώς επιδεινούμενη κρίση για τα παιδιά μετανάστες και πρόσφυγες)*, UNICEF (Σεπτέμβριος 2016), σελίδες 3 και 6.

⁵ *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (Να αλλάξουμε τον κόσμο μας: το θεματολόγιο του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη)*, ψηφίσμα που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση στις 25 Σεπτεμβρίου 2015 (UNGA A/RES/70/1)

⁶ Πρόγραμμα δράσης της Αντίς Αμπέμπα, τρίτη Διεθνής Διάσκεψη για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης (πρόγραμμα δράσης της Αντίς Αμπέμπα), A/RES/69/313, Αύγουστος 2015.

⁷ Διακήρυξη της Νέας Υόρκης για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες, A/71/L.1*, 13 Σεπτεμβρίου 2016

Η συνολική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική⁸ ασφάλειας επισημαίνει τη σημασία των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και τη δέσμευση να ενσωματωθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλους τους τομείς πολιτικής στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ. Σύμφωνα με την πολύπλευρη προσέγγιση της ανθεκτικότητας, υπάρχει επίσης ισχυρή δέσμευση για εστίαση στην εμβάθυνση των εργασιών στους τομείς της παιδείας, της επικοινωνίας, του πολιτισμού και της νεολαίας. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη⁹ επισημαίνει, επίσης, τη δέσμευση αυτή για ενσωμάτωση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και ευθυγράμμιση της πολιτικής αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ με το θεματολόγιο του 2030. Επιπλέον, η ΕΕ δεσμεύτηκε να στραφεί προς μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα στο πλαίσιο των δράσεών της (βλ. ενότητα 2B, Μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα) με την έγκριση του στρατηγικού πλαισίου και του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2012)¹⁰ και την έκδοση των συμπερασμάτων του Συμβουλίου για μια προσέγγιση της αναπτυξιακής συνεργασίας με βάση τα δικαιώματα (Μάιος 2014)¹¹.

B. Σκοπός και πεδίο εφαρμογής

Στόχος των εν λόγω «κατευθυντηρίων γραμμών της ΕΕ για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού (στο εξής «κατευθυντήριες γραμμές»)¹², είναι να υπενθυμίσουν τα διεθνή πρότυπα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και να παράσχουν πρακτική καθοδήγηση στους υπαλλήλους των θεσμικών οργάνων και των κρατών μελών της ΕΕ προκειμένου i) να ενισχύσουν τον ρόλο τους στην προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων όλων των παιδιών στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ ενθαρρύνοντας και υποστηρίζοντας την ενίσχυση των συστημάτων των ίδιων των χωρών εταίρων και ii) να ενισχύσουν περαιτέρω τη συνεργασία τους με τους διεθνείς οργανισμούς και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

⁸ Συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

⁹ Πρόταση για μια νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη: «Ο κόσμος μας, η αξιοπρέπειά μας, το μέλλον μας», COM(2016) 740 τελικό, 22 Νοεμβρίου 2016.

¹⁰ Στρατηγικό πλαίσιο και σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, 11855/12, Ιούνιος 2012.

¹¹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για μια προσέγγιση της αναπτυξιακής συνεργασίας με βάση τα δικαιώματα, 9987/14, Μάιος 2014. Η Επιτροπή ανέπτυξε μια δέσμη εργαλείων για την καθοδήγηση του προσωπικού κατά την εφαρμογή προσέγγισης με βάση τα δικαιώματα, *Εγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Tool-Box A Rights-Based Approach, Encompassing all Human Rights for EU Development Cooperation (Δέσμη εργαλείων: Προσέγγιση της αναπτυξιακής συνεργασίας βασισμένη στα δικαιώματα, που περιλαμβάνει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα)* (SWD(2014) 152 τελικό) (Έγγρ. 9489/14, 5 Μαΐου 2014).

¹² Βλ. παράρτημα ΙΙΙ για κατάλογο συνδέσμων προς τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ, τις ανακοινώσεις της Επιτροπής και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου που συμπληρώνουν τις κατευθυντήριες γραμμές για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Για να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις της για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, η ΕΕ προωθεί τα γενικά μέτρα εφαρμογής (ΓΜΕ) της ΣΔΠ, κατά τα εκτιθέμενα στο γενικό σχόλιο αριθ. 5¹³. Στόχος των γενικών μέτρων εφαρμογής είναι η προαγωγή της πλήρους άσκησης όλων των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει η Σύμβαση από όλα τα παιδιά μέσω της νομοθεσίας, των δημοσιονομικών πιστώσεων, της συγκρότησης φορέων συντονισμού και παρακολούθησης — κρατικών και ανεξάρτητων— της ολοκληρωμένης συλλογής δεδομένων, της ευαισθητοποίησης και της κατάρτισης, και της διαμόρφωσης και εφαρμογής κατάλληλων πολιτικών, υπηρεσιών και προγραμμάτων. Συνεπώς, τα γενικά μέτρα εφαρμογής αποτελούν ακριβώς τα θεμέλια για την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού διασφαλίζοντας ότι υφίστανται οι απαραίτητες δομές και οι απαραίτητοι πόροι μέσω μιας προσέγγισης με γνώμονα την ενίσχυση των συστημάτων.

Σύμφωνα με το κρίσιμο ζήτημα των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ), στόχος των εν λόγω αναθεωρημένων κατευθυντήριων γραμμών είναι να μην τεθεί «κανένα παιδί στο περιθώριο» με την υιοθέτηση μιας προσέγγισης με βάση τα δικαιώματα, η οποία καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, για την εφαρμογή των ΓΜΕ. Τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη αυτού του στόχου καθορίζονται στο τμήμα 5 των επιχειρησιακών κατευθυντήριων γραμμών.

2. ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

A. Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (ΣΔΠ)

Η πολιτική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη ΣΔΠ. Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι συμβαλλόμενα μέρη αυτής της Σύμβασης, που αποτελεί την ευρύτερα επικυρωθείσα σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην ιστορία, και η οποία επί του παρόντος έχει επικυρωθεί από 116 συμβαλλόμενα κράτη. Πρόκειται για την πλέον ολοκληρωμένη συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το πιο περιεκτικό νομικό μέσο για την προαγωγή και την προστασία του συνόλου των δικαιωμάτων που αφορούν τα παιδιά: οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, ατομικά και πολιτικά δικαιώματα. Η Σύμβαση, που εγκρίθηκε το 1989, περιγράφει τα οικουμενικά πρότυπα για τη φροντίδα, τη μεταχείριση, την επιβίωση, την ανάπτυξη, την προστασία και τη συμμετοχή όλων των παιδιών. Ήταν το πρώτο διεθνές κείμενο που αναγνώρισε ρητά τα παιδιά ως κοινωνικούς παράγοντες και ενεργούς κατόχους δικαιωμάτων.

Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού ορίζει ως παιδί κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών.

¹³ Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, γενικό σχόλιο αριθ. 5, Γενικά μέτρα εφαρμογής της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού (άρθρα 4, 42 και 44 παράγραφος 6) CRC/GC/2003/5, 27 Νοεμβρίου 2003.

Οι τέσσερις γενικές αρχές της ΣΔΠ

Η εφαρμογή της ΣΔΠ βασίζεται στις τέσσερις γενικές αρχές που περιγράφονται παρακάτω. **Στις αρχές αυτές στηρίζεται η ερμηνεία και η εφαρμογή όλων των άλλων άρθρων της Σύμβασης και θεμελιώνεται η προσέγγιση με γνώμονα τα δικαιώματα του παιδιού.** Όπως ισχύει με άλλα συναφή άρθρα της Σύμβασης, με τα Προαιρετικά Πρωτόκολλα και με τα γενικά σχόλια της επιτροπής¹⁴, η ΕΕ θα πρέπει να λάβει υπόψη αυτές τις τέσσερις γενικές αρχές κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής και των δράσεων της για τα δικαιώματα του παιδιού.

<p>Άρθρο 2</p> <p><u>Αποφυγή των διακρίσεων:</u></p> <p>Όλα τα παιδιά προστατεύονται από κάθε μορφής διάκριση λόγω φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων ή λόγω εθνικής, εθνοτικής ή κοινωνικής καταγωγής, περιουσιακής κατάστασης, αναπηρίας, γέννησης ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης των ίδιων και των γονέων τους.</p>	<p>Άρθρο 3</p> <p><u>Υπέρτερο συμφέρον του παιδιού:</u></p> <p>Σε όλες τις ενέργειες που αφορούν ένα παιδί λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του.</p> <p><i>(Βλ. επίσης γενικό σχόλιο αριθ. 14 της ΣΔΠ,¹⁵ CRC/C/GC/14,2013)</i></p>
--	--

¹⁴ Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού αποτελεί σώμα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που παρακολουθεί την εφαρμογή της ΣΔΠ από τα συμβαλλόμενα κράτη. Η επιτροπή εκδίδει γενικά σχόλια με τα οποία παρέχει διευκρινίσεις και καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της ΣΔΠ και των Προαιρετικών Πρωτοκόλλων αυτής. Τα γενικά σχόλια δεν είναι δεσμευτικά για τα συμβαλλόμενα κράτη.

¹⁵ Γενικό σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του (άρθρο 3 παράγραφος 1)*, CRC/C/GC/14.

<p>Άρθρο 6</p> <p><u>Δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη:</u></p> <p>Κάθε παιδί έχει δικαίωμα στη ζωή· και τα κράτη οφείλουν να εξασφαλίζουν, στο μέτρο του δυνατού, την επιβίωση και την πλήρη ανάπτυξη του παιδιού.</p>	<p>Άρθρο 12</p> <p><u>Σεβασμός των απόψεων των παιδιών:</u></p> <p>Κάθε παιδί που έχει την ικανότητα να διαμορφώσει τη δική του άποψη πρέπει να μπορεί να εκφράζει ελεύθερα τις απόψεις του για κάθε ζήτημα που το αφορά. Οι απόψεις του παιδιού θα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του.</p> <p><i>(Βλ. επίσης γενικό σχόλιο αριθ. 12 της ΣΔΠ,¹⁶ CRC/C/GC/12 2009)</i></p>
<p><u>Προαιρετικά Πρωτόκολλα¹⁷ της Σύμβασης</u></p> <p>Η εν λόγω Σύμβαση έχει 3 Προαιρετικά Πρωτόκολλα: i) το Προαιρετικό Πρωτόκολλο σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία (173 συμβαλλόμενα κράτη), ii) το Προαιρετικό Πρωτόκολλο σχετικά με την ανάμιξη παιδιών σε ένοπλη σύρραξη (165 συμβαλλόμενα κράτη) και iii) το Προαιρετικό Πρωτόκολλο σχετικά τη Διαδικασία Αναφορών (29 συμβαλλόμενα κράτη).</p> <p>Η επικύρωση και η εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου για τη διαδικασία επικοινωνίας παρέχει στα παιδιά τη δυνατότητα υποβολής καταγγελίας αναφορικά με συγκεκριμένες παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους σύμφωνα με τη Σύμβαση και τα δύο πρώτα Προαιρετικά Πρωτόκολλα. Καταδεικνύει περαιτέρω τη δέσμευση για προαγωγή και προστασία όλων των πτυχών των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως αποτυπώνεται στη ΣΔΠ και ιδίως στο άρθρο 12 σχετικά με το σεβασμό των απόψεων του παιδιού.</p>	

¹⁶ γενικό σχόλιο αριθ. 12 (2009) σχετικά με το δικαίωμα ακρόασης του ανηλίκου, CRC/C/GC/12.

¹⁷ Τα Προαιρετικά Πρωτόκολλα των συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν αυτοτελείς συνθήκες, και είναι ανοικτά προς υπογραφή, προσχώρηση ή επικύρωση από χώρες που είναι συμβαλλόμενα μέρη της βασικής συνθήκης.

Μαζί με άλλα διεθνή και περιφερειακά πρότυπα για τα δικαιώματα των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των θεσπισθέντων από το Συμβούλιο της Ευρώπης, οι πράξεις αυτές παρέχουν σταθερά θεμέλια για την απόλαυση των ανθρώπινων δικαιωμάτων από όλα τα παιδιά χωρίς οιοσδήποτε διακρίσεις. Αποτελούν επίσης σημείο αναφοράς για την προαγωγή και την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού.

Επιπλέον, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος χάρη στην ευρύτερη κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης αριθ. 182 της ΔΟΕ για την απαγόρευση των χειρότερων μορφών εργασίας των παιδιών (180 συμβαλλόμενα κράτη) και της Σύμβασης αριθ. 138 της ΔΟΕ σχετικά με το κατώτατο όριο ηλικίας εισόδου στην απασχόληση ή στην εργασία (169 συμβαλλόμενα κράτη).

B. Προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα που να καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα

Με το στρατηγικό πλαίσιο και το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία¹⁸, που εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2012, η ΕΕ δεσμεύτηκε να στραφεί προς μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα, η οποία να καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το 2014, για να υλοποιήσει τη δέσμευση αυτή, η Επιτροπή εξέδωσε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της, το οποίο περιλαμβάνει μια «δέσμη εργαλείων» για την εφαρμογή της προσέγγισης με βάση τα δικαιώματα, η οποία να καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα¹⁹. Πρόκειται για μια μεθοδολογία εργασίας που στηρίζεται στη συνεκτίμηση της διάστασης των ανθρώπινων δικαιωμάτων (βλ. ενότητα Γ κατωτέρω), η οποία επιτυγχάνεται με την ένταξη των προτύπων και των αρχών για τα ανθρώπινα δικαιώματα τόσο ως μέσο όσο και ως στόχο της συνεργασίας και με την ενσωμάτωση της πραγμάτωσης των ανθρώπινων δικαιωμάτων στον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση όλων των πολιτικών και των προγραμμάτων. Η προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα η οποία καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα βασίζεται στον οικουμενικό και αδιαίρετο χαρακτήρα των ανθρώπινων δικαιωμάτων και τις αρχές της συμμετοχής στην απαγόρευση των διακρίσεων, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία.

¹⁸ Στρατηγικό πλαίσιο και σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, 11855/12, Ιούνιος 2012.

¹⁹ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, *Tool-Box A Rights-Based Approach, Encompassing all Human Rights for EU Development Cooperation (Δέσμη εργαλείων: Προσέγγιση της αναπτυξιακής συνεργασίας βασισμένη στα δικαιώματα, που εμπεριέχει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα)* (SWD(2014) 152 τελικό) (Έγγρ. 9489/14, 5 Μαΐου 2014).

Οι αρχές της προσέγγισης με βάση τα δικαιώματα που καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα αντικατοπτρίζουν τις τέσσερις κατευθυντήριες αρχές της ΣΔΠ, οι οποίες αποτελούν μια προσέγγιση με γνώμονα τα δικαιώματα του παιδιού.

Ο ορισμός της προσέγγισης με βάση τα δικαιώματα του παιδιού, όπως αναφέρεται στο γενικό σχόλιο αριθ. 13 της ΣΔΠ²⁰.

«Η προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα του παιδιού προωθεί την πρακτική εφαρμογή των δικαιωμάτων όλων των παιδιών που προβλέπονται στη Σύμβαση, αναπτύσσοντας την ικανότητα των αρμόδιων φορέων να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους για τον σεβασμό, την προστασία και την τήρηση των δικαιωμάτων (άρθ. 4) και την ικανότητα των δικαιούχων να διεκδικούν τα δικαιώματά τους, πάντοτε με γνώμονα τα δικαιώματα στη **μη διακριτική μεταχείριση** (άρθ. 2), τη συνεκτίμηση του **υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού** (άρθ. 3 παράγραφος 1), στη **ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη** (άρθ. 6), και τον **σεβασμό των απόψεων του παιδιού** (άρθ. 12). Επιπλέον, τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν προσανατολισμό και καθοδήγηση κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους από τα πρόσωπα που τα φροντίζουν, τους γονείς και τα μέλη της κοινότητας, ανάλογα με την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους (άρθ. 5). Η προσέγγιση αυτή με γνώμονα τα δικαιώματα του παιδιού είναι συνολική και δίνει έμφαση στην υποστήριξη των δυνατών σημείων και των πόρων του ίδιου του παιδιού και σε όλα τα κοινωνικά συστήματα στα οποία αυτό συμμετέχει, δηλαδή την οικογένεια, το σχολείο, την κοινότητα, τους θεσμούς, τα θρησκευτικά και πολιτιστικά συστήματα.» (η έντονη γραφή έχει προστεθεί για έμφαση).

²⁰ Γενικό σχόλιο αριθ. 13 (2011) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να είναι απαλλαγμένο από κάθε μορφή βίας, CRC/C/GC/13, σελίδα 23.

Ο όρος «ΕΕ» αναφέρεται στο προσωπικό των θεσμικών οργάνων και των κρατών μελών της ΕΕ.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, οι αρχές στις οποίες βασίζεται η δράση της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού προς υποστήριξη των χωρών εταίρων μας, με στόχο την εφαρμογή των ΓΜΕ, είναι οι εξής:

- **Νομιμότητα, οικουμενικότητα και αδιαίρετος χαρακτήρας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων** - Όλες οι δράσεις που αναλαμβάνουν η ΕΕ και οι χώρες εταίροι πρέπει να συνάδουν με τη ΣΠΔ. Για παράδειγμα, οι χώρες εταίροι μεριμνούν ώστε η νομοθεσία τους να συμμορφώνεται με τις διατάξεις της ΣΔΠ.
- **Προσέγγιση με βάση τα βαθύτερα αίτια** - Η ΕΕ θα πρέπει να συνεργάζεται με τις χώρες εταίρους για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών μη τήρησης, προστασίας και πραγμάτωσης ενός δικαιώματος. Μια αξιολόγηση των δικαιωμάτων του παιδιού θα δώσει στη χώρα τη δυνατότητα να καταγράψει τις παραβιάσεις που παρατηρούνται (είδος παραβίασης, έναντι ποιου, πού, γιατί, σε ποιον βαθμό κ.λπ.) και με βάση τα πορίσματα να επικεντρωθεί, με τη συνδρομή της ΕΕ, στην αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών των παραβιάσεων²¹.
- **Προσέγγιση με γνώμονα την ενίσχυση των συστημάτων** – Η ΕΕ θα πρέπει να επικεντρωθεί στην υποστήριξη των χωρών εταίρων προκειμένου να ενισχύσουν τα συστήματά τους και θα πρέπει να αποφύγει, όπου αυτό είναι δυνατό, τη θέσπιση ή την υποστήριξη παράλληλων μέτρων ή δομών (για παράδειγμα, μέσω της χρηματοδότησης πολλών διαφορετικών προγραμμάτων). Οι χώρες εταίροι αποτελούν τους βασικούς συνομιλητές της ΕΕ στις περιπτώσεις που επιδιώκεται η εξέταση των δικαιωμάτων του παιδιού για τον απλούστατο λόγο ότι, ως συμβαλλόμενα μέρη της ΣΔΠ, είναι οι κύριοι παράγοντες που φέρουν την ευθύνη της πραγμάτωσης των δικαιωμάτων των παιδιών εντός της δικαιοδοσίας τους. Επομένως, η ΕΕ θα επικεντρωθεί στην παροχή συνδρομής στις χώρες εταίρους με στόχο την ενίσχυση κάθε στοιχείου του συστήματος, όπως ορίζεται στα ΓΜΕ, ώστε να βελτιωθούν ο σεβασμός, η προστασία και η πραγμάτωση όλων των δικαιωμάτων κάθε παιδιού.
- **Μακροπρόθεσμες και βιώσιμες λύσεις – Παράλληλα με την επιδίωξη άμεσων βελτιώσεων για τα παιδιά που τις έχουν ανάγκη**, οι εξωτερικές δράσεις της ΕΕ θα πρέπει να επιφέρουν μακροπρόθεσμες, βιώσιμες και θετικές αλλαγές για τα παιδιά. Είναι σημαντικό να επικεντρωθούν στη συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για την ενίσχυση των υφιστάμενων συστημάτων, προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερος αντίκτυπος και διαρκές όφελος.

²¹ Για μια γενική επισκόπηση της ανάλυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά χώρα, ανατρέξτε στην ενότητα 1 της «*δέσμης εργαλείων ΕΕ-UNICEF για τα δικαιώματα του παιδιού: Ενσωμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού στη συνεργασία για την ανάπτυξη*»· <https://www.unicef.org/eu/crtoolkit/>

- **Συμμετοχή και χειραφέτηση** – Η ΕΕ θα πρέπει να συνεργαστεί με τις χώρες εταίρους για να ενισχυθεί η ικανότητα των παιδιών να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και άλλες διαδικασίες που τα αφορούν, σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, σύμφωνα με το άρθρο 12 της ΣΔΠ και το γενικό σχόλιο αριθ. 12. Η ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξει την ευαισθητοποίηση των αρμόδιων φορέων σχετικά με την ανάγκη έκφρασης γνώμης από τα παιδιά και της ανάλογης προώθησης βελτιωμένων δομών διακυβέρνησης. Με αυτόν τον τρόπο, θα ενισχυθεί η χειραφέτηση των παιδιών, ενώ θα διδάσκονται και απαραίτητες δεξιότητες για τη ζωή τους. Η ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξει τη διαβούλευση με τις τοπικές οργανώσεις που ασχολούνται με τα παιδιά για να διασφαλιστεί ο καλύτερος τρόπος συμβολής στην προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού σε τοπικό επίπεδο.
- **Μη διακριτική μεταχείριση/ισότητα** – Η ΕΕ θα πρέπει να συνεργάζεται με τις χώρες εταίρους για να διασφαλιστεί η ενίσχυση της ισότητας όλων των παιδιών, με την αντιμετώπιση νόμων, πολιτικών ή πρακτικών που επιφέρουν διακρίσεις και με επικέντρωση στα πλέον περιθωριοποιημένα παιδιά. Η ΕΕ θα μεριμνά ιδιαίτερος ώστε να μην ενισχύσει κατά λάθος υφιστάμενες καταστάσεις διακρίσεων, όπως οι διακρίσεις με βάση το φύλο, αλλά να δίδει προτεραιότητα στους πλέον περιθωριοποιημένους με στόχο τη γεφύρωση του χάσματος για εκείνους που υστερούν περισσότερο, αντιμετωπίζοντας τα βαθύτερα αίτια και προτείνοντας βιώσιμες λύσεις.
- **Λογοδοσία και πρόσβαση στο κράτος δικαίου** – Οι δράσεις της ΕΕ θα πρέπει να αποσκοπούν στη βελτίωση της λογοδοσίας και της διαφάνειας των χωρών εταίρων ως προς τα παιδιά, τις οικογένειες και τις κοινότητές τους σχετικά με τις προσπάθειες που καταβάλλουν για την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού. Για να έχουν νόημα τα δικαιώματα, θα πρέπει να υπάρχουν αποτελεσματικά μέσα προσφυγής για την επανόρθωση τυχόν παραβιάσεων. Οι δράσεις της ΕΕ θα πρέπει να επιδιώκουν να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση της ύπαρξης αποτελεσματικών διαδικασιών με γνώμονα το παιδί, οι οποίες είναι διαθέσιμες για τα παιδιά και τους εκπροσώπους τους.
- **Διαφάνεια και πρόσβαση σε πληροφορίες:** Οι δράσεις της ΕΕ θα πρέπει να αποσκοπούν στη βελτίωση της διαφάνειας των προσπαθειών που καταβάλλονται στις χώρες εταίρους για την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού και να συμβάλλουν στη διασφάλιση της ελευθερίας κάθε παιδιού να αναζητεί, να λαμβάνει και να κοινοποιεί πληροφορίες σύμφωνα με τη ΣΔΠ. Για παράδειγμα, για να ενισχυθεί η θέση των παιδιών, πρέπει να διαθέτουν πρόσβαση σε κατάλληλη για την ηλικία τους ενημέρωση, με ιδιαίτερη έμφαση στις διακρίσεις βάσει φύλου. Η ΕΕ θα μπορούσε να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση των χωρών εταίρων σχετικά με την ανάγκη παροχής αυτών των πληροφοριών σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιονομικών αποφάσεων και των δαπανών. Είναι επίσης σημαντικό τα αναπτυξιακά προγράμματα και έργα να χαρακτηρίζονται από διαφάνεια και η πληροφόρηση να είναι προσβάσιμη και να παρέχεται στους κατόχους των δικαιωμάτων.

- **Συνοχή της πολιτικής για τα δικαιώματα του παιδιού** – Η ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξει να διασφαλίσει ότι καμία πολιτική ή δράση σε κανέναν τομέα (π.χ. εμπόριο, ενέργεια, μετανάστευση κ.λπ.) δεν υπονομεύει τα δικαιώματα του παιδιού και, σε ιδανικές συνθήκες, θα υποστηρίζει την πραγμάτωσή τους. Θέτει, λοιπόν, σε εφαρμογή μια προσέγγιση του «μη βλάπτει».

Διασυνδέσεις μεταξύ της προσέγγισης με βάση τα δικαιώματα που καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και της ισότητας των φύλων

Το φύλο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της προσέγγισης με βάση τα δικαιώματα που περιλαμβάνει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, και η ΕΕ παραμένει προσηλωμένη στην προώθηση, την προστασία και την πραγμάτωση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και στην πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή της πλατφόρμας δράσης του Πεκίνου και του προγράμματος δράσης της Διεθνούς Διάσκεψης για τον πληθυσμό και την ανάπτυξη και των αποτελεσμάτων των αναθεωρητικών τους διασκέψεων και, στο πλαίσιο αυτό, παραμένει προσηλωμένη στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα συναφή δικαιώματα²² της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW) και των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ σχετικά με τη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών και την καταπολέμηση των κάθε μορφής διακρίσεων έναντι των αυτών· της στρατηγικής της ΕΕ για ίσες ευκαιρίες μεταξύ γυναικών και ανδρών· της σφαιρικής προσέγγισης της ΕΕ για την εφαρμογή από την ΕΕ των αποφάσεων αριθ. 1325 και 1820 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια· και του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών.

Το θεματολόγιο του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί πρόσφατο καθοριστικό συμπλήρωμα στη διεθνή συναίνεση σχετικά με τη σημασία της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, του σεβασμού, της προστασίας και της πραγμάτωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών, καθώς και το πλαίσιο για την πραγμάτωσή της.

²² Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την αναπτυξιακή διάσταση της ισότητας των φύλων, Μάιος, 2015, έγγρ. 9242/15.

Γ. Ενσωμάτωση στις ενωσιακές πολιτικές

Η ενσωμάτωση συνίσταται στην συστηματική συνεκτίμηση των δικαιωμάτων του παιδιού σε όλες τις πολιτικές και δράσεις και όλα τα προγράμματα της ΕΕ. Επεκτείνει τη συνεκτίμηση των δικαιωμάτων του παιδιού, εκτός από τους παραδοσιακούς τομείς που εστιάζουν στα παιδιά, όπως η διατροφή, η υγεία και η εκπαίδευση, σε άλλους τομείς, όπως η ενέργεια, η γεωργία, οι μεταφορές, το εμπόριο και οι επενδύσεις, η συνεργασία για την ανάπτυξη, η ανθρωπιστική βοήθεια, οι υποδομές, η κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον. Ελάχιστες έως ανύπαρκτες είναι οι πολιτικές ή τα προγράμματα με ουδέτερο χαρακτήρα για τα παιδιά, και στην πλειονότητά τους επηρεάζουν τα παιδιά άμεσα ή έμμεσα, θετικά ή αρνητικά. Επιπλέον, οι περισσότεροι τομείς, αν όχι όλοι, συνδέονται μεταξύ τους και είναι αλληλοεξαρτώμενοι.

Για να επιτύχουμε απτά αποτελέσματα σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, πρέπει να συμβάλουν **όλοι οι τομείς**. Για τον σκοπό αυτό, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές τονίζουν τη σημασία της ενσωμάτωσης της διάστασης των δικαιωμάτων του παιδιού σε όλους τους τομείς και στο σύνολο του προγραμματισμού, υπογραμμίζουν δε ένα σημαντικό μέσο - *«Δέσμη εργαλείων ΕΕ-UNICEF για τα δικαιώματα του παιδιού: Ενσωμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού στη συνεργασία για την ανάπτυξη»*²³.

Η ΕΕ και η UNICEF ένωσαν τις δυνάμεις τους για να αναπτύξουν το καινοτόμο αυτό εργαλείο. Εγκαινιάστηκε το 2013 και παρέχει πρακτική καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο εξασφάλισης της αποτελεσματικής ενσωμάτωσης και εφαρμογής των δικαιωμάτων του παιδιού σε προγράμματα διμερούς και πολυμερούς αναπτυξιακής συνδρομής. Περιλαμβάνει πάνω από **80 καινοτόμα εργαλεία** και **πρακτική καθοδήγηση** σε 8 θεματικές ενότητες που καλύπτουν τα δικαιώματα του παιδιού στον αναπτυξιακό προγραμματισμό και τις τομεακές πολιτικές, τη συμμετοχή των παιδιών, την αξιολόγηση αντικτύπου, τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, τα δικαιώματα του παιδιού στο πλαίσιο της διακυβέρνησης, σε καταστάσεις κρίσεων και την κατάρτιση του προϋπολογισμού. Πρόκειται για ένα πολύτιμο εργαλείο για το προσωπικό των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, τα κράτη μέλη της ΕΕ και όλους τους αναπτυξιακούς φορείς.

Επισκόπηση της δέσμης εργαλείων είναι διαθέσιμη στα αγγλικά, τα γαλλικά και τα ισπανικά:

<http://www.unicef.org/eu/crtoolkit/toolkit.html>.

Έχει επίσης δημιουργηθεί ιστότοπος για την προβολή των επιμορφωτικών σεμιναρίων που διοργανώνονται στις αντιπροσωπείες της ΕΕ για όλους τους αναπτυξιακούς εταίρους: <http://www.childrightstoolkit.com>.

Η δέσμη εργαλείων διατίθεται εδώ στην αραβική, αγγλική, γαλλική, γερμανική, ισπανική και πορτογαλική γλώσσα.

²³ Δέσμη εργαλείων ΕΕ-UNICEF για τα δικαιώματα του παιδιού: Ενσωμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού στη συνεργασία για την ανάπτυξη <https://www.unicef.org/eu/crtoolkit/>

3. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΕ

- **Υποστήριξη και ενθάρρυνση των χωρών εταίρων προκειμένου να τηρήσουν τις νομικές υποχρεώσεις τους για την προώθηση της εφαρμογής της ΣΔΠ και των τριών Προαιρετικών Πρωτοκόλλων της, καθώς και άλλων διεθνών και περιφερειακών μέσων και προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.**

Ειδικότερα, ευαισθητοποίηση, ενθάρρυνση και υποστήριξη της κύρωσης του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με τη **διαδικασία αναφορών**²⁴ (ΠΠ3 της ΣΔΠ), το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 14 Απριλίου 2014.

- **Ευαισθητοποίηση και προώθηση της καλύτερης κατανόησης των αρχών και των διατάξεων της ΣΔΠ, των τριών Προαιρετικών Πρωτοκόλλων και των γενικών σχολίων της, καθώς και άλλων διεθνών και περιφερειακών μέσων και προτύπων σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού, τόσο στις χώρες εταίρους όσο και στο προσωπικό της ΕΕ σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων όσων δεν ασχολούνται απευθείας με τα δικαιώματα του παιδιού.**
- **Υιοθέτηση προσέγγισης με βάση τα δικαιώματα για την εφαρμογή των ΓΜΕ της ΣΔΠ** όπως προβλέπεται στο γενικό σχόλιο αριθ. 5, η οποία θα βασίζεται διαρκώς στις τέσσερις Γενικές Αρχές της ΣΔΠ, ήτοι τη μη διακριτική μεταχείριση, το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού, καθώς και τη συμμετοχή του παιδιού, με στόχο να διασφαλιστεί ότι όλα τα παιδιά θα απολαμβάνουν πλήρως το σύνολο των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει η Σύμβαση.
- **Ευαισθητοποίηση και προώθηση της ισότητας των φύλων** μεταξύ όλων των αγοριών και των κοριτσιών δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην αντιμετώπιση των διακρίσεων με βάση το φύλο και διασφαλίζοντας τη χειραφέτηση των κοριτσιών.
- **Βελτίωση της συνοχής της εξωτερικής δράσης της ΕΕ για τα παιδιά. Προώθηση συνεργειών και ενίσχυση της διοργανικής συνεργασίας**, μεταξύ άλλων για πρωτοβουλίες που προωθούν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ύπατη Εκπρόσωπος σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και σε σχέση με την **εξωτερική δράση της ΕΕ για τα παιδιά και τις δράσεις που υλοποιούνται από τα κράτη μέλη της ΕΕ.**

²⁴ Το ΠΠ3 της ΣΔΠ είναι διεθνής συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα που παρέχει στην επιτροπή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού («επιτροπή») τη δυνατότητα να εξετάζει καταγγελίες που αφορούν εικαζόμενες παραβιάσεις των δικαιωμάτων ενός παιδιού. Τα παιδιά θα μπορούν να απευθυνθούν στον ΟΗΕ μόνο εάν η εθνική έννομη τάξη δεν μπορέσει να παράσχει μέσο προσφυγής για την παραβίαση.

- **Συμπλήρωση και ενίσχυση των συνεχιζόμενων προσπαθειών της ΕΕ στα πολυμερή φόρουμ** και απόδοση μεγαλύτερης βαρύτητας στα δικαιώματα του παιδιού στο πλαίσιο της διεθνούς ατζέντας με στόχο την πρόοδο στην πραγμάτωσή τους και την πρόληψη των παραβιάσεων των δικαιωμάτων των παιδιών σε παγκόσμιο επίπεδο.
- **Υποστήριξη της εφαρμογής του θεματολογίου του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη** με ιδιαίτερη έμφαση στους γενικούς και ειδικούς στόχους που αφορούν περισσότερο τα παιδιά (βλ. παράρτημα II). Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές θα λειτουργούν συμπληρωματικά προς κάθε άλλη προσπάθεια της ΕΕ για την υλοποίηση του θεματολογίου του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

4. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η ΕΕ διαθέτει ευρύ φάσμα εργαλείων και χρηματοδοτικών μέσων για την προστασία και την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού. Για να εστιάσει αποτελεσματικά στα δικαιώματα του παιδιού και να διασφαλίσει τη βιώσιμη ανάπτυξη, η ΕΕ πρέπει να μεριμνήσει για τη χρήση των διαφόρων μέσων της με συνεκτικό και συμπληρωματικό τρόπο.

– **Οι πολιτικοί διάλογοι** παρέχουν ευκαιρίες συζήτησης με τις χώρες εταίρους σε επίσημο πλαίσιο και σε τακτική βάση για διμερή, περιφερειακά και διεθνή ζητήματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Παρότι οι διάλογοι αυτοί δεν εστιάζονται αποκλειστικά στα ανθρώπινα δικαιώματα, υπάρχουν μηχανισμοί, όπως οι διαρθρωμένοι διάλογοι, για την εξέταση ζητημάτων που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων του παιδιού.

– **Οι διάλογοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα**²⁵ επικεντρώνονται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Κύριος στόχος τους είναι να παρέχουν στην ΕΕ τη δυνατότητα να μοιράζεται με τις χώρες εταίρους τους προβληματισμούς της όσον αφορά παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων, να συλλέγει πληροφορίες και να επιδιώκει τη βελτίωση της κατάστασης των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην εκάστοτε χώρα εταίρο. Εκτός από το διάλογο σε επίπεδο ΕΕ, τα κράτη μέλη διεξάγουν επίσης διάλογο με τις χώρες εταίρους σε εθνικό επίπεδο.

Όποτε είναι δυνατό, οι διάλογοι θα πρέπει να καλύπτουν τα δικαιώματα του παιδιού και, ειδικότερα, να προωθούν τα **διάφορα συστημικά στοιχεία** που πρέπει να ενισχύσει μια χώρα με στόχο την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού (περιγραφή στην ενότητα 6 των επιχειρησιακών κατευθυντήριων γραμμών). Οι συζητήσεις θα πρέπει να βασίζονται σε ανάλυση της κατάστασης των δικαιωμάτων του παιδιού στην εξεταζόμενη χώρα και να επισημαίνουν τις βασικές παραβιάσεις και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά.

²⁵ Η ΕΕ διατηρεί διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα ή σχετικές υποεπιτροπές/διαβουλεύσεις με πάνω από 40 χώρες ανά τον κόσμο.

– **Οι δηλώσεις και τα διαβήματα** αποτελούν επίσης βασικά εργαλεία για την ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα του παιδιού, τους διεθνείς κανόνες και τα διεθνή πρότυπα σχετικά με την προαγωγή και την προστασία τους. Μπορούν να παράσχουν ευκαιρίες για πρόοδο στην εφαρμογή της ΣΔΠ και των τριών Προαιρετικών Πρωτοκόλλων της.

- Τα δικαιώματα του παιδιού αποτυπώνονται επίσης και εξετάζονται στις **ενωσιακές στρατηγικές ανά χώρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία**. Οι αντιπροσωπεΐες της ΕΕ μπορούν να δώσουν προτεραιότητα σε ορισμένα ζητήματα, ενώ σε πολλές στρατηγικές τα δικαιώματα του παιδιού επισημαίνονται ως προτεραιότητα. Ακόμα και στην αντίθετη περίπτωση όμως, η ΕΕ αναγνωρίζει ότι πρόκειται για οριζόντιο θέμα. Οι στρατηγικές των χωρών παρέχουν την ευκαιρία να αναλύεται λεπτομερώς η κατάσταση των παιδιών σε μια δεδομένη χώρα και να εντοπίζονται πιθανά κενά και οι απαραίτητες δράσεις και μηχανισμοί για τη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού.

Η ΕΕ χρησιμοποιεί τη **διμερή και πολυμερή συνεργασία** με στόχο την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, μέσω της συμπληρωματικής χρήσης των γεωγραφικών και θεματικών χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ, σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές, τον ΟΗΕ, την κοινωνία των πολιτών και άλλους εταίρους.

- Η πρόσφατη στρατηγική «**Εμπόριο για όλους**»²⁶ καθορίζει ένα φιλόδοξο και ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης για να διασφαλίσει ότι η οικονομική ανάπτυξη θα συμβαδίζει με την κοινωνική δικαιοσύνη, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα υψηλά εργασιακά και περιβαλλοντικά πρότυπα.

Το **Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων (ΣΓΠ+)**²⁷ είναι ο κυριότερος μηχανισμός εμπορίου της ΕΕ για την προαγωγή της συμμόρφωσης με τα βασικά διεθνή πρότυπα στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των εργασιακών δικαιωμάτων, της προστασίας του περιβάλλοντος και της χρηστής διακυβέρνησης στις αναπτυσσόμενες χώρες. Παρέχει μονομερή και γενναιόδωρη πρόσβαση στην αγορά σε ευάλωτες αναπτυσσόμενες χώρες που δεσμεύονται να κυρώσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τα **27 βασικά διεθνή σύμφωνα**²⁸. Η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (1989) και η Σύμβαση για την απαγόρευση των χειρότερων μορφών εργασίας των παιδιών και την άμεση δράση με σκοπό την εξάλειψή τους, αριθ. 182 (1999) συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, στις 27 βασικές συμβάσεις που περιλαμβάνει το σύστημα ΣΓΠ+. Πρόκειται για ένα σύστημα που βασίζεται σε κίνητρα και αποτελεί αντικείμενο τακτικής παρακολούθησης, ώστε να υποστηρίζονται και να αντλούν έμπνευση οι αναπτυσσόμενες χώρες στην πορεία τους προς τη βιώσιμη ανάπτυξη.

²⁶ Εμπόριο για όλους. Προς μια πιο υπεύθυνη πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις, Οκτώβριος 2015. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf

²⁷ Μέχρι σήμερα, στο ΣΓΠ+ συμμετέχουν η Αρμενία, η Βολιβία, το Πράσινο Ακρωτήριο, η Γεωργία, η Κιργιζία, η Μογγολία, το Πακιστάν, η Παραγουάη και οι Φιλιππίνες.

²⁸ 7 δηλώσεις του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, 8 συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) για τα εργασιακά δικαιώματα, 8 πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες και 4 δηλώσεις χρηστής διακυβέρνησης.

Επιπλέον, οι πρόσφατες **συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ** περιλαμβάνουν νομικά δεσμευτικές διατάξεις σχετικά με τα εργασιακά δικαιώματα και την προστασία του περιβάλλοντος. Η απαγόρευση της εργασίας των παιδιών, όπως ορίζεται από τη ΔΟΕ, συμπεριλαμβάνεται ρητά στα κεφάλαια για το Εμπόριο και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη σε όλες τις εμπορικές συμφωνίες που απετέλεσαν πρόσφατα αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ της ΕΕ και των χωρών εταίρων της.

Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των φορέων της που εστιάζουν στα παιδιά, των συνδικαλιστικών οργανώσεων, των ενώσεων εργοδοτών, των επιχειρηματικών ενώσεων, των περιβαλλοντικών οργανώσεων και των υπέρμαχων των ανθρώπινων δικαιωμάτων, έχει καθοριστική σημασία για την επιτυχή εφαρμογή αυτών των εμπορικών μέσων, καθώς συμβάλλει στον εντοπισμό προβλημάτων και μελλοντικών τομέων δράσης. Επιπλέον, οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών στην ΕΕ και τις χώρες εταίρους έχουν τακτικά την ευκαιρία να συμμετέχουν σε κοινές συνεδριάσεις για να συζητούν σχετικά θέματα.

5. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

Στο επιχειρησιακό τμήμα των κατευθυντήριων γραμμών προσδιορίζονται τρόποι και μέσα αποτελεσματικής δράσης για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού στις χώρες εταίρους και οι ενέργειες στις οποίες θα προβεί η ΕΕ, χρησιμοποιώντας όλα τα εργαλεία που περιγράφονται ανωτέρω με τον πλέον επωφελή τρόπο.

Στο τμήμα αυτό λαμβάνεται επίσης υπόψη **ευρύ φάσμα μέτρων** που έχουν χαρακτηριστεί απαραίτητα για την αποτελεσματική εφαρμογή της ΣΔΠ από την επιτροπή για τα δικαιώματα του παιδιού. Αυτά τα «**γενικά μέτρα εφαρμογής**»²⁹, όπως αποκαλούνται, καλύπτουν τα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα που πρέπει να λάβουν τα κράτη για την εφαρμογή των δικαιωμάτων που περιλαμβάνονται στη ΣΔΠ. Η εφαρμογή των μέτρων αυτών θα πρέπει να βασίζεται μονίμως στις τέσσερις Γενικές Αρχές της ΣΔΠ (βλ. ενότητα 3).

Με την εφαρμογή μιας προσέγγισης με γνώμονα την ενίσχυση των συστημάτων, τα κράτη αντιμετωπίζουν το σύνολο των δικαιωμάτων του παιδιού με μια προσέγγιση συστήματος που αποσκοπεί στην προστασία όλων των δικαιωμάτων όλων των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων –και κυρίως– των πλέον ευπαθών και περιθωριοποιημένων ομάδων, όπως τα παιδιά που έχουν εκτοπισθεί στο εσωτερικό της χώρας ή τα παιδιά μετανάστες ή πρόσφυγες, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων παιδιών, των παιδιών με αναπηρίες ή όσων ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες. Στο τμήμα αυτό λαμβάνονται επίσης υπόψη οι διαφορετικές ανάγκες των κοριτσιών και των αγοριών με βάση το φύλο και την ηλικία.

²⁹ Η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού συνέταξε το γενικό σχόλιο αριθ. 5 (2003) σχετικά με το άρθρο 4 της ΣΔΠ. Σε αυτό περιγράφονται οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων κρατών να αναπτύξουν μέτρα εφαρμογής της ΣΔΠ, τα οποία έχουν γίνει γνωστά ως «**γενικά μέτρα εφαρμογής**» (ΓΜΕ).

Η ακόλουθη ενότητα αναφέρεται σε κάθε στοιχείο του συστήματος και περιγράφει δράσεις που θα πρέπει να αναλάβει η ΕΕ και δράσεις για τις οποίες θα πρέπει να συνεργαστεί με τις χώρες εταίρους με στόχο την επίτευξη καλύτερης προστασίας για τα δικαιώματα όλων των παιδιών.

A. Νομοθεσία και πολιτική

Η δράση για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού χρειάζεται σαφή θεμελίωση στην εθνική νομοθεσία, καθώς και συνοδευτικές πολιτικές και κατευθυντήριες γραμμές που υποστηρίζουν την εφαρμογή της. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό το σύνολο της εθνικής νομοθεσίας και των πολιτικών να συνάδει με τις διατάξεις της ΣΔΠ και των Προαιρετικών Πρωτοκόλλων της. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί είτε με την ενσωμάτωση αυτών των διατάξεων απευθείας στο εσωτερικό δίκαιο είτε με την προσαρμογή του εσωτερικού δικαίου σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις.

Η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίζει και να ενθαρρύνει τις χώρες εταίρους προκειμένου:

- να προσχωρούν, να επικυρώνουν, να τηρούν και/ή να εφαρμόζουν και να επιβάλλουν τα σχετικά διεθνή ή περιφερειακά μέσα και πρότυπα³⁰ για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, και ιδιαίτερα τη ΣΔΠ και τα 3 Προαιρετικά Πρωτόκολλα της και τις Συμβάσεις αριθ. 138 και 182 της ΔΟΕ.
- να αναθεωρήσουν και να αποσύρουν τις επιφυλάξεις που έχουν υποβάλει σχετικά με τη ΣΔΠ και τα τρία Προαιρετικά Πρωτόκολλα της.
- να υποστηρίξουν την εκτέλεση και την αναθεώρηση της εθνικής νομοθεσίας και των σχετικών διοικητικών οδηγιών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμφωνία της με τους οικείους διεθνείς κανόνες και τα πρότυπα για τα δικαιώματα του παιδιού, ιδίως με τη ΣΔΠ και τα Προαιρετικά της Πρωτόκολλα. Κατά την αναθεώρηση, θα πρέπει η Σύμβαση να εξεταστεί **συνολικά**, καθώς και κατ' άρθρο, αναγνωρίζοντας την αλληλεξάρτηση και τον αδιαίρετο χαρακτήρα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

³⁰ Επιπλέον, υπάρχουν και άλλες συμβάσεις, αρχές και πρότυπα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα που έχουν αντίκτυπο στα δικαιώματα του παιδιού και θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση πολλών διακρίσεων κατά των παιδιών, όπως η Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων και το Πρωτόκολλό της, η Σύμβαση για τα δικαιώματα των προσώπων με αναπηρίες και το Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

- **να επανεξετάσουν και να αναθεωρήσουν τη σχετική νομοθεσία που αφορά τη λειτουργία του συστήματος απονομής δικαιουσύνης και την πρόσβαση των παιδιών στη δικαιοσύνη με στόχο:**
 - ✓ την απαγόρευση και την επιβολή κυρώσεων επί των παραβιάσεων των δικαιωμάτων των παιδιών, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του ποινικού δικαίου·
 - ✓ την προσαγωγή στη δικαιοσύνη όσων παραβιάζουν τα δικαιώματα των παιδιών·
 - ✓ τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης για όλα τα παιδιά σε αμερόληπτα, έγκαιρα και αποτελεσματικά ένδικα μέσα για την επανόρθωση των παραβιάσεων·
 - ✓ την ανάπτυξη διαδικασιών φιλικών προς τα παιδιά για τη συμμετοχή τους στις νομικές διαδικασίες σχετικά με τη διερεύνηση και τη δίωξη των παραβιάσεων των δικαιωμάτων του παιδιού·
 - ✓ την πρόβλεψη της αποκατάστασης και της κοινωνικής επανένταξης των παιδιών των οποίων τα δικαιώματα έχουν παραβιαστεί και τη διευκόλυνση στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων·
 - ✓ την ανάπτυξη εναλλακτικών λύσεων αντί της κράτησης των παιδιών, ιδίως σε περιπτώσεις που επισύρουν μακροχρόνιες ποινές.
 - ✓ Η ΕΕ επισημαίνει τη σημασία της προώθησης της εναλλακτικής φροντίδας των παιδιών και της παροχής της κατάλληλης υποστήριξης προκειμένου να συμμετέχουν στη ζωή της κοινότητας και να έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Η ΕΕ προάγει τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΗΕ σχετικά με την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών, στις οποίες και αναφέρεται η σημασία της αποτροπής του διαχωρισμού του παιδιού από την οικογένεια και της παροχής κατάλληλης εναλλακτικής φροντίδας και προστασίας σε παιδιά που στερούνται γονικής μέριμνας μετά από προσεκτική εκτίμηση του υπέρτερου συμφέροντός τους.

B. Εθνικές στρατηγικές/Εγγραφα και σχέδια δράσης

Η ΕΕ πρέπει να εργαστεί υπέρ της κατάρτισης ολοκληρωμένων εθνικών στρατηγικών με γνώμονα τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι οποίες θα βασίζονται στη ΣΔΠ. Για να είναι αποτελεσματική, η στρατηγική πρέπει να αφορά την κατάσταση όλων των παιδιών και όλα τα δικαιώματα που κατοχυρώνει η ΣΔΠ και να αποτελεί το προϊόν διαδικασίας διαβουλεύσεων, μεταξύ άλλων με τα παιδιά και τους νέους. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον εντοπισμό των περιθωριοποιημένων και μειονεκτουσών ομάδων παιδιών καθώς και όσων βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, να τους δοθεί δε προτεραιότητα ώστε να εξασφαλιστεί ότι κανένα παιδί δεν θα μένει στο περιθώριο. Τα ζητήματα που αφορούν το φύλο χρήζουν επίσης ειδικής προσοχής. Για να κατοχυρωθεί η ισχύς της, η στρατηγική αυτή θα πρέπει να εγκριθεί στο ανώτατο κυβερνητικό επίπεδο, να συνδεθεί με τον εθνικό αναπτυξιακό σχεδιασμό και να συμπεριληφθεί στην κατάρτιση του εθνικού προϋπολογισμού. Τα εθνικά σχέδια δράσης (ΕΣΔ) θα πρέπει να περιλαμβάνουν πραγματικούς και εφικτούς στόχους για το σύνολο των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων όλων των παιδιών³¹.

Η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίζει και να ενθαρρύνει τις χώρες εταίρους προκειμένου:

- να εγκρίνουν εθνική στρατηγική για την προαγωγή, την προστασία και την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού·
- να προβούν σε διαβουλεύσεις με την τοπική κοινωνία των πολιτών, τους αρμόδιους οργανισμούς του ΟΗΕ και άλλους αρμόδιους πολυμερείς φορείς, με τα παιδιά και τους νέους στο πλαίσιο του σχεδιασμού και της εφαρμογής μιας τέτοιας στρατηγικής και/ή σχεδίων δράσης·
- να διασφαλίσουν ότι η στρατηγική βασίζεται σε ανάλυση της κατάστασης των παιδιών στη χώρα με γνώμονα τα ανθρώπινα δικαιώματα και με ευαισθησία σε θέματα φύλου και ότι θα ληφθούν υπόψη οι καταληκτικές παρατηρήσεις της επιτροπής του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.

Γ. Διμερής και πολυμερής συνεργασία

Η συνεργασία για την υποστήριξη και την ενθάρρυνση των χωρών εταίρων να εφαρμόσουν τα δικαιώματα του παιδιού μπορεί να έχει πολλές μορφές, από την παροχή χρηματοδοτικής ή τεχνικής υποστήριξης έως τη συνεργασία με άλλους ενδιαφερόμενους φορείς στη χώρα εταίρο ή σε διεθνή φόρουμ.

³¹ Βλ. γενικό σχόλιο αριθ. 5 (2003), Γενικά μέτρα εφαρμογής της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, σ. 8.

Η ΕΕ πρέπει:

- να εστιάσει περισσότερο στα δικαιώματα του παιδιού στο σύνολο των εξωτερικών σχέσεων και των πρωτοβουλιών συνεργασίας της, προωθώντας μια συνεκτική και συμπληρωματική προσέγγιση·
- να θίγει το θέμα των δικαιωμάτων του παιδιού σε όλους τους διαλόγους, στις εμπορικές και άλλες διαπραγματεύσεις, σε συζητήσεις για τον προγραμματισμό, στο πλαίσιο των στρατηγικών ανά χώρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, σε συνεργασία με τη χώρα εταίρο για το θεματολόγιο του 2030 κ.λπ.

Συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών

Οι χώρες εταίροι θα πρέπει να συνεργάζονται στενά με τις ΜΚΟ με την ευρύτερη δυνατή έννοια, σεβόμενες παράλληλα την αυτονομία τους. Σε αυτές περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, οι ΜΚΟ που δρουν στον τομέα των ανθρώπινων δικαιωμάτων, οργανώσεις υπό την ηγεσία παιδιών και νέων, ομάδες νεολαίας, οργανώσεις γονέων και οικογενειών, θρησκευτικές ομάδες, ακαδημαϊκά ιδρύματα και επαγγελματικές ενώσεις.

Η ΕΕ πρέπει:

- να συνεργάζεται στενά με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών τόσο με στόχο την κατανόηση των κύριων ζητημάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά σε ό,τι αφορά τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους και των εμποδίων ως προς την πραγμάτωσή τους όσο και για τον προσδιορισμό των βέλτιστων λύσεων. Αυτή η συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών θα πρέπει επίσης να συμβάλει στην προώθηση ευνοϊκότερου περιβάλλοντος για τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Η ΕΕ πρέπει να ενθαρρύνει τις χώρες εταίρους:

- να συνεργάζονται στενά με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, στις οποίες περιλαμβάνονται οι ΜΚΟ που δρουν στον τομέα των ανθρώπινων δικαιωμάτων, οργανώσεις υπό την ηγεσία παιδιών και νέων και ομάδες νεολαίας, οργανώσεις γονέων και οικογενειών, θρησκευτικές ομάδες, ακαδημαϊκά ιδρύματα και επαγγελματικές ενώσεις·
- να συμμετέχουν ενεργά μαζί με τις ΜΚΟ στις διαδικασίες υποβολής εκθέσεων στο πλαίσιο της εφαρμογής της εθνικής στρατηγικής ή των σχεδίων δράσης και στις διαδικασίες υποβολής εκθέσεων στην επιτροπή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.

Διεθνής συνεργασία και συνεργασία με άλλους φορείς

Το άρθρο 4 της UNCRC ορίζει ότι «σε ό,τι αφορά τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, τα συμβαλλόμενα κράτη λαμβάνουν τα μέτρα αυτά αξιοποιώντας στον μέγιστο δυνατό βαθμό τους διαθέσιμους πόρους τους και, όπου απαιτείται, εντός του πλαισίου της διεθνούς συνεργασίας» (η έντονη γραφή έχει προστεθεί για έμφαση).

Οι χώρες εταίροι μπορούν να λάβουν τεχνική συνδρομή για την εφαρμογή της Σύμβασης, για παράδειγμα από το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF), την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα (OHCHR) και άλλα όργανα του ΟΗΕ.

Η ΕΕ πρέπει:

- να υποστηρίζει τις εργασίες των σχετικών διεθνών και περιφερειακών φορέων στον τομέα των δικαιωμάτων του παιδιού, ιδίως των οργάνων και των φορέων παρακολούθησης των συνθηκών του ΟΗΕ, και ειδικότερα της επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού, των ειδικών διαδικασιών και μηχανισμών του ΟΗΕ, του Ειδικού Εισηγητή για την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία και των ειδικών απεσταλμένων του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τα παιδιά, τις ένοπλες συγκρούσεις και τη βία κατά των παιδιών·
- να υποστηρίζει τους σχετικούς οργανισμούς του ΟΗΕ: Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ), Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα (OHCHR), Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον πληθυσμό (UNFPA), Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF), Μονάδα του ΟΗΕ για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών (UNWOMEN), Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων (OCHA), Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) και Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ)·
- να υποστηρίζει περιφερειακούς μηχανισμούς όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον ΟΑΣΕ, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διαμεσολαβητών για τα παιδιά κ.λπ.·
- να εξακολουθήσει να υποβάλλει το ετήσιο ψήφισμα για τα «δικαιώματα του παιδιού» από κοινού με τα κράτη της Λατινικής Αμερικής, τόσο στη Γενική Συνέλευση όσο και στο Συμβούλιο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ. Η ΕΕ καλεί τακτικά τα κράτη να υπογράψουν, να κυρώσουν και να εφαρμόσουν την ΣΔΠ και τα Προαιρετικά Πρωτόκολλά της.

Η ΕΕ πρέπει να υποστηρίξει και να ενθαρρύνει τις χώρες εταίρους προκειμένου:

- να εκτελούν αιτήσεις για τη λήψη προστατευτικών μέτρων, αποφάσεων και συστάσεων διεθνών φορέων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού·

- να συνεργάζονται με τους οικείους μηχανισμούς και τις διαδικασίες του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της επιτροπής του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, θεματικούς μηχανισμούς και μηχανισμούς ανά χώρα, ιδίως αυτούς που έχουν σημασία για την προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών·
- να συνεργάζονται με περιφερειακούς μηχανισμούς προκειμένου να εξασφαλιστούν η προαγωγή και προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης της προόδου· να συνεργάζονται επίσης με τους οικείους μηχανισμούς του Συμβουλίου της Ευρώπης, και να προωθούν την τήρηση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων αναφορικά με τα δικαιώματα των παιδιών.

Δ. Κινητοποίηση χρηματοδοτικών πόρων, διασφάλιση της αποδοτικότητας στην κατανομή, στον αντίκτυπο και τη χρήση

Στο γενικό σχόλιο αριθ. 19 της ΣΔΠ (2016) σχετικά με τον δημόσιο προϋπολογισμό για την πραγμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών διατυπώνονται συστάσεις προς τα συμβαλλόμενα κράτη σχετικά με το πώς μπορούν να πραγματοποιηθούν όλα τα δικαιώματα που προβλέπει η Σύμβαση, και ιδιαίτερα τα δικαιώματα των παιδιών που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση³², μέσω αποτελεσματικών, αποδοτικών, δίκαιων, διαφανών και βιώσιμων διαδικασιών λήψης αποφάσεων για την κατάρτιση του δημόσιου προϋπολογισμού.

Το γενικό σχόλιο αριθ. 19 της ΣΔΠ βασίζεται στο γενικό σχόλιο αριθ. 5 της ΣΔΠ σχετικά με τα ΓΜΕ και το συμπληρώνει, καθώς η νομοθεσία, οι πολιτικές και τα προγράμματα δεν μπορούν να υλοποιηθούν αν οι απαιτούμενοι χρηματοδοτικοί πόροι δεν κινητοποιηθούν, κατανεμηθούν και δαπανηθούν κατά τρόπο υπεύθυνο, αποδοτικό, δίκαιο, διαφανή και βιώσιμο. Η εγγραφή των κονδυλίων και οι προτεραιότητες ως προς δαπάνες πρέπει να έχουν ως γνώμονα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

³² Όπως ορίζεται στο γενικό σχόλιο αριθ. 19, CRC/C/GC/19, 2016, παρ. 3, ως «παιδιά σε ευάλωτη κατάσταση» νοούνται τα παιδιά που είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένα σε παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους, όπως, μεταξύ άλλων, τα παιδιά με αναπηρίες, τα παιδιά πρόσφυγες, τα παιδιά που ανήκουν σε μειονότητες, τα παιδιά που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, τα παιδιά που τελούν υπό εναλλακτική φροντίδα και τα παιδιά που έχουν προβλήματα με τον νόμο.

Η ΕΕ πρέπει:

- **Να εξακολουθήσει να υποστηρίζει τα δικαιώματα των παιδιών στον προγραμματισμό μέσω μιας προσέγγισης τριών πτυχών:**
 - Προώθηση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών κατά τη διεξαγωγή των πολιτικών της διαλόγων,
 - Ενσωμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού σε όλα τα έργα και τα προγράμματα (έχοντας ως οδηγό αναφοράς τη δέσμη εργαλείων ΕΕ-UNICEF για τα δικαιώματα του παιδιού),
 - Υποστήριξη συγκεκριμένων έργων και προγραμμάτων για παιδιά.
- **Να διασφαλίσει καλύτερη και πιο αποτελεσματική κατανομή και χρήση των πόρων** κατά την εφαρμογή της ανωτέρω τρίπτυχης προσέγγισης καθώς και να διασφαλίσει ότι οι πόροι επιτυγχάνουν τον βέλτιστο αντίκτυπο στα δικαιώματα του παιδιού μέσω της συμπληρωματικής χρήσης των ενωσιακών γεωγραφικών και θεματικών μέσων και ρυθμίσεων.
- Να θέσει ως στόχο τη βελτίωση του συντονισμού και της συνοχής μεταξύ των δραστηριοτήτων χρηματοδότησης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τον κοινό προγραμματισμό και τις κοινές δράσεις που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη, καθώς και στη γενικότερη εξωτερική δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού.
- Να αξιοποιήσει τη **δέσμη εργαλείων ΕΕ-UNICEF για τα δικαιώματα του παιδιού** προκειμένου να ενισχυθεί ο **προγραμματισμός με γνώμονα το παιδί**, σε όλους τους τομείς, και να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην επανεξέταση των προγραμμάτων δημοσιονομικής στήριξης που ενδεχομένως εκπονήθηκαν χωρίς να έχει προηγηθεί ανάλυση σαφώς προσανατολισμένη στα δικαιώματα του παιδιού.
- Να συνεχίσει να εξασφαλίζει ότι οι εκτιμήσεις αντικτύπου, με αναφορά του φύλου, θα λαμβάνουν υπόψη τα **δικαιώματα του παιδιού**, όποτε συντρέχει λόγος, σε συμμόρφωση με την απαίτηση για συνεκτίμηση των θεμελιωδών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της βελτίωσης της νομοθεσίας.
- Στο πλαίσιο των ενωσιακών χρηματοδοτικών προγραμμάτων στην εξωτερική δράση της ΕΕ, να ενθαρρύνει τις ΜΚΟ και τους διεθνείς οργανισμούς που εργάζονται απευθείας με παιδιά –και να διερευνήσει κατά πόσο μπορεί να προβλεφθεί σχετική υποχρέωση– να εφαρμόζουν **πολιτικές προστασίας των παιδιών** (που θα περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, έλεγχο του προσωπικού πριν από την πρόσληψη, κατάρτιση, μηχανισμούς αναφοράς συμβάντων κλπ.)

Η ΕΕ πρέπει να υποστηρίζει και να ενθαρρύνει τις χώρες εταίρους προκειμένου:

- Να διασφαλίζουν την ακρίβεια στην κοστολόγηση, ώστε να είναι δυνατή η ορθή κατανομή των πόρων για την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού·
- Να σχεδιάζουν και να υλοποιούν εθνικές διαδικασίες κατάρτισης του προϋπολογισμού που να λαμβάνουν υπόψη τα παιδιά, εκπονώντας και χρησιμοποιώντας εργαλεία τα οποία θα καθιστούν ορατά τα παιδιά στις εν λόγω διαδικασίες σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας·
- Να αξιολογούν τον αντίκτυπο των πολιτικών στα παιδιά.

Ε. Μηχανισμοί συντονισμού για την εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού

Η αποτελεσματική εφαρμογή της Σύμβασης απαιτεί **ορατό διατομεακό συντονισμό μεταξύ των κρατικών υπηρεσιών** για την αναγνώριση και την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού, καθώς επίσης **μεταξύ των κεντρικών και των περιφερειακών επιπέδων διοίκησης και μεταξύ της πολιτείας και των ενδιαφερόμενων φορέων**. Σκοπός του συντονισμού είναι να εξασφαλιστεί ότι η εφαρμογή αναγνωρίζεται όχι μόνον από μείζονες υπηρεσίες με σημαντικό αντίκτυπο στα παιδιά — εκπαίδευση, υγεία, κοινωνική πρόνοια κλπ. — αλλά και οριζόντια, στο σύνολο των κρατικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, των υπηρεσιών που έχουν ως αντικείμενο την οικονομία, τον σχεδιασμό, την απασχόληση, τη νεολαία, το φύλο, την άμυνα, τη μετανάστευση και το άσυλο, την ασφάλεια, τις υποδομές, τη γεωργία, και σε όλα τα επίπεδα.

Η ΕΕ πρέπει:

- Να στηρίζει το προσωπικό όλων των βαθμίδων που εκτελεί καθήκοντα συντονισμού και υποστήριξης, ώστε να εξασφαλιστεί η κατάλληλη επιχειρησιακή απόκριση στα δικαιώματα του παιδιού.
- Να διασφαλίζει ότι στις στρατηγικές κάθε χώρας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία λαμβάνονται υπόψη οι συναφείς πρωταρχικοί στόχοι πολιτικής που περιγράφονται στο στρατηγικό πλαίσιο και το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία³³, καθώς και στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

³³ Σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία για την περίοδο 2015-2019, http://eeas.europa.eu/top_stories/2015/200715_human_rights_action_plan_en.htm

Η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίζει και να ενθαρρύνει τις χώρες εταίρους προκειμένου:

- Να αναπτύξουν ανεξάρτητους θεσμικούς φορείς για τα δικαιώματα του παιδιού, συμπεριλαμβανομένων εθνικών ιδρυμάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων (NHRI) και/ή διαμεσολαβητών για τα παιδιά.
- Να αναπτύξουν και να ενισχύσουν κρατικούς μηχανισμούς για τον συντονισμό της δράσης μεταξύ των υπηρεσιών της κεντρικής κυβέρνησης (μεταξύ υπουργείων και υπηρεσιών), μεταξύ διαφορετικών μονάδων αυτοδιοίκησης, μεταξύ των κεντρικών και των περιφερειακών διοικητικών επιπέδων και μεταξύ της κυβέρνησης και κοινωνίας των πολιτών.

ΣΤ. Ανθρώπινοι πόροι και οικοδόμηση ικανοτήτων

Η ύπαρξη πεπειραμένων υπαλλήλων κρατικών υπηρεσιών και καλά καταρτισμένου εργατικού δυναμικού σε κάθε τομέα, με επαρκή αριθμό προσωπικού τοποθετημένου με αποδοτικό τρόπο σε ολόκληρη τη χώρα, αποτελεί παράγοντα καθοριστικής σημασίας για την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού και **θα πρέπει να αποτελεί ουσιώδες στοιχείο των εθνικών στρατηγικών ή σχεδίων δράσης.**

Η ΕΕ πρέπει:

- Να διασφαλίζει ότι παρέχεται στο προσωπικό η δυνατότητα να επωφελείται από δυνατότητες κατάρτισης για την υιοθέτηση μιας προσέγγισης της αναπτυξιακής συνεργασίας η οποία να βασίζεται στα δικαιώματα, που θα περιλαμβάνει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Να εξασφαλίζει την παροχή ειδικής επιμόρφωσης για τα δικαιώματα του παιδιού και τον διατομεακό τους χαρακτήρα για το σύνολο του προσωπικού της ΕΕ, σε όλα τα επίπεδα, σε όλους τους θεματικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν θεωρούνται συνήθως σχετικοί με τα δικαιώματα του παιδιού. Αυτό θα μπορούσε επίσης να πραγματοποιηθεί μέσω εκπαίδευσης των εκπαιδευτών (TOT).
- Για τον σκοπό αυτό, να ενθαρρύνει τη χρήση και τη διάδοση της δέσμης εργαλείων ΕΕ-UNICEF για τα δικαιώματα του παιδιού.

Η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίζει και να ενθαρρύνει τις χώρες εταίρους προκειμένου:

- Να διορίζουν επαρκή αριθμό προσωπικού σε κάθε τομέα και να το τοποθετούν στο σύνολο της χώρας·
- Να παρέχουν ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού - για δημόσιους υπαλλήλους, βουλευτές και μέλη του δικαστικού σώματος, εκπρόσωπους της τοπικής κοινωνίας ή της εκκλησίας, διδάσκοντες, κοινωνικούς λειτουργούς, εργαζομένους στον τομέα της υγείας και στην αστυνομία, ειρηνευτικές δυνάμεις καθώς και για άλλες ειδικότητες που εργάζονται με ή για τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης και της ανάπτυξης πολιτικών για την προστασία των παιδιών με σαφή καθοδήγηση σχετικά με την πρότυπη συμπεριφορά όσων εργάζονται με παιδιά και σχετικά με τη διαδικασία καταγγελίας σε περιπτώσεις όπου προκύπτει ή υπάρχει υπόνοια για κακοποίηση για εταίρους και συμβασιούχους. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό το προσωπικό επιβολής του νόμου να μπορεί να προάγει και να προστατεύει τα δικαιώματα του παιδιού και να διασφαλίζει την τήρηση των διεθνών προτύπων και νομικών πράξεων·
- Να ενισχύουν την ικανότητα των κηδεμόνων και άλλων φροντιστών να εκπληρώνουν τον ρόλο τους όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού·
- Να επενδύουν σε εκστρατείες και εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα του παιδιού·
- Να υποστηρίζουν τη χειραφέτηση των παιδιών, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν με αποτελεσματικότερο τρόπο στη λήψη αποφάσεων και στην εφαρμογή των πολιτικών που τα αφορούν.

Z. Δεδομένα, τεκμηρίωση και πληροφορίες

Προκειμένου μια στρατηγική ή/και σχέδιο δράσης να υιοθετηθεί και να υλοποιηθεί αποτελεσματικά, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ποιοι τομείς των δικαιωμάτων του παιδιού χρήζουν βελτίωσης. Μερικά παραδείγματα των τύπων δεδομένων και πληροφοριών που απαιτούνται είναι τα εξής: στοιχεία και αριθμοί σχετικά με τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού ή κενά στην υλοποίηση· αριθμοί και χαρακτηριστικά των εν λόγω παιδιών (απαιτούνται αναλυτικά δεδομένα ανά φύλο, ηλικία, εισόδημα, αναπηρία και άλλους παράγοντες, παροχή πληροφοριών σχετικά με περιθωριοποιημένες, ευπαθείς και δυσπρόσιτες ομάδες, διακυβέρνηση χωρίς αποκλεισμούς και άλλα ζητήματα, αλλά και με συνέπεια ως προς την προσέγγιση της ΕΕ με βάση τα δικαιώματα)· και μελέτες περιπτώσεων με ορθές πρακτικές. Επιπλέον, τα αναλυτικά δεδομένα είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου η ανισότητα και οι διακρίσεις να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά και, ως εκ τούτου, κανένα παιδί να μην μένει στο περιθώριο.

Είναι σημαντικό στο σχέδιο δράσης να περιλαμβάνονται συναφείς δείκτες, για να παρακολουθείται η πρόοδος αλλά και για να οικοδομούνται εύρωστα πλαίσια αποτελεσμάτων και να διασφαλίζεται η λογοδοσία.

Η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίζει και να ενθαρρύνει τις χώρες εταίρους προκειμένου:

- Να αναπτύξουν δείκτες με γνώμονα το παιδί και εκτιμήσεις και αξιολογήσεις επιπτώσεων στα παιδιά για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού·
- Να συγκεντρώσουν και να χρησιμοποιήσουν αναλυτικά δεδομένα για κάθε δείκτη ανά φύλο, ηλικία, εισόδημα, αναπηρία και άλλους παράγοντες, παροχή πληροφοριών σχετικά με περιθωριοποιημένες, ευπαθείς και δυσπρόσιτες ομάδες, διακυβέρνηση χωρίς αποκλεισμούς και άλλα ζητήματα, αλλά και με συνέπεια ως προς την προσέγγιση της ΕΕ με βάση τα δικαιώματα·
- Να προωθήσουν εύρωστα πλαίσια αποτελεσμάτων για την παρακολούθηση της προόδου που επιτυγχάνεται για τα δικαιώματα του παιδιού με βάση συναφείς δείκτες, τεκμηριωμένα σημεία αναφοράς και συναφή αλυσίδα αποτελεσμάτων·
- Να παραπέμπουν σε σχετικά περιφερειακά παραδείγματα ορθών πρακτικών· να ενθαρρύνουν την περιφερειακή συζήτηση σχετικά με την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού·
- Να προωθούν την έρευνα και την απόκτηση γνώσεων για την καλύτερη κατανόηση των δικαιωμάτων του παιδιού και των τρόπων ενίσχυσης της προστασίας και πρόληψης των παραβιάσεων (πρβλ. κοινωνικά πρότυπα και επιβλαβείς πρακτικές).

Η. Εποπτεία και λογοδοσία

Πολλοί και διάφοροι παράγοντες συμμετέχουν κατά κανόνα στην υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής ή/και των σχεδίων δράσης ή μπορεί να έχουν αντίκτυπο στην πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού· έχει συνεπώς καθοριστική σημασία όλοι να τηρούν τα διεθνή πρότυπα και τους διεθνείς κανόνες. Προκειμένου να διασφαλιστεί αυτό, απαιτείται ένα πλαίσιο εποπτείας. Το εν λόγω πλαίσιο περιλαμβάνει για παράδειγμα τα εθνικά ιδρύματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ιδίως για την παρακολούθηση της προόδου στην εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού), τους διαμεσολαβητές και τους μηχανισμούς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως η επιτροπή για τα δικαιώματα του παιδιού και οι ειδικοί απεσταλμένοι του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ.

Τα εθνικά ιδρύματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των διαμεσολαβητών, διαδραματίζουν ιδιαιτέρως σημαντικό ρόλο στη δυνατότητα των παιδιών να εκμυστηρεύονται τους προβληματισμούς τους ή να καταγγέλλουν παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους· πρέπει να προβλέπονται για τον σκοπό αυτόν αποτελεσματικές διαδικασίες, ειδικά προσαρμοσμένες στις ανάγκες των παιδιών και διαθέσιμες τόσο στα παιδιά όσο και στους εκπροσώπους τους. Σε αυτές τις διαδικασίες θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η παροχή πληροφοριών και συμβουλών φιλικών προς το παιδί.

Η ΕΕ πρέπει να υποστηρίζει και να ενθαρρύνει τις χώρες εταίρους προκειμένου:

- Να θέσουν σε εφαρμογή μια σειρά μέτρων ώστε να εξασφαλίζεται επαρκής εποπτεία των προσπαθειών της κυβέρνησης υπέρ της πραγμάτωσης των δικαιωμάτων του παιδιού καθώς και των δραστηριοτήτων άλλων ενδιαφερόμενων φορέων, π.χ. από τον ιδιωτικό τομέα, οι οποίες είναι πιθανό να έχουν αντίκτυπο στην πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού·
- Να διασφαλίζουν την πρόσβαση των παιδιών και των εκπροσώπων τους σε ανεξάρτητες διαδικασίες υποβολής καταγγελιών και προσφυγής με την αναγκαία νομική και άλλη συνδρομή, η οποία να είναι φιλική προς τα παιδιά·
- Να διασφαλίζουν ότι η κοινωνία των πολιτών μπορεί να διαδραματίσει τον ρόλο που της αναλογεί όσον αφορά την υποχρέωση λογοδοσίας της πολιτείας.

6. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ

Η Ομάδα «Ανθρώπινα δικαιώματα» του Συμβουλίου (COHOM) θα υποστηρίξει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών με τη συμμετοχή, κατά περίπτωση, των γεωγραφικών ομάδων εργασίας του Συμβουλίου και της Ομάδας «Συνεργασία για την ανάπτυξη» (CODEV) του Συμβουλίου.

Τακτικές ανταλλαγές απόψεων θα πραγματοποιούνται με τις αρμόδιες επιτροπές, υποεπιτροπές και ομάδες εργασίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την εφαρμογή, αξιολόγηση και αναθεώρηση των

εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών.

Η προώθηση και η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού θα ενσωματωθούν στις συναφείς πολιτικές και δράσεις της ΕΕ, μεταξύ άλλων σε σχέση με τον ρόλο της ΕΕ σε διεθνή φόρουμ.

Η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών θα εξετάζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Ι — Νομικές πράξεις και έγγραφα πολιτικής της ΕΕ

Η Συνθήκη της Λισαβόνας (2009)

Η εξωτερική πολιτική της ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού έχει εξελιχθεί σημαντικά κατά τα τελευταία 10 έτη υπέρ μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης με γνώμονα την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού. Η Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009, αποτέλεσε ορόσημο για την παροχή της νομικής βάσης για την πολιτική της ΕΕ στον τομέα των δικαιωμάτων του παιδιού. Έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στα δικαιώματα του παιδιού τόσο στο εσωτερικό εντός των συνόρων της ΕΕ όσο και στο εξωτερικό σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση υποχρεώνει την ΕΕ να τηρεί αυστηρά το διεθνές δίκαιο που περιλαμβάνει τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, και να προωθεί την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση – άρθρο 3

«Η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις **και προωθεί** την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών **και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού**» *(Η έντονη γραφή έχει προστεθεί για έμφαση)*

«Στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο, η Ένωση προβάλλει και προωθεί τις αξίες της και τα συμφέροντά της ... Συμβάλλει στην ειρήνη, την ασφάλεια, την αειφόρο ανάπτυξη του πλανήτη, την αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών, το ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο, την εξάλειψη της φτώχειας **και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των δικαιωμάτων του παιδιού, καθώς και στην αυστηρή τήρηση του διεθνούς δικαίου...**». *(η έντονη γραφή έχει προστεθεί για έμφαση)*

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ συγκεντρώνει σε ένα ενιαίο έγγραφο τα θεμελιώδη δικαιώματα που προστατεύει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο Χάρτης κατέστη νομικά δεσμευτικός για την ΕΕ με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας.

Άρθρο 24 – Δικαιώματα του παιδιού

«1. Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή

τους. Τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Η γνώμη τους σχετικά με ζητήματα που τα αφορούν λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά τους.

2. Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

3. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τακτικά προσωπικές σχέσεις και απ' ευθείας επαφές με τους δύο γονείς του, εκτός εάν τούτο είναι αντίθετο προς το συμφέρον του.»

Οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρουμένης της [αρχής της επικουρικότητας](#): απευθύνονται στις εθνικές αρχές μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ.

Το κεκτημένο της ΕΕ³⁴ και έγγραφα πολιτικής σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την εξωτερική δράση της ΕΕ.

Οι ακόλουθες Συμβάσεις ισχύουν επίσης για την εξωτερική δράση της ΕΕ και περιλαμβάνονται στο έγγραφο για το κεκτημένο της ΕΕ.

– Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1980 για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=24>.

– Σύμβαση της 19ης Οκτωβρίου 1996 για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών, <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=70>.

– Σύμβαση της 23ης Νοεμβρίου για την είσπραξη, σε διεθνές επίπεδο, απαιτήσεων διατροφής παιδιών και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής, <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=131>

Έγγραφα πολιτικής της ΕΕ

Το **θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού³⁵ (2011)** αναφέρει ρητώς τα δικαιώματα του παιδιού ως προτεραιότητα της εξωτερικής δράσης της ΕΕ.

[Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία \(2015-2019\)³⁶](#), που εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2015, περιλαμβάνει πολλές δράσεις που αφορούν τα παιδιά. Οι δράσεις που αναφέρονται παρακάτω είναι άμεσα σχετιζόμενες με τα δικαιώματα του παιδιού αλλά, δεδομένου του διατομεακού χαρακτήρα των εν λόγω δικαιωμάτων, οι περισσότερες δράσεις του σχεδίου δράσης έχουν αντίκτυπο στα παιδιά.

³⁴ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/acquis_rights_of_child.pdf

³⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, [COM\(2011\) 60 τελικό](#) της 15.2.2011.

³⁶ Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_action_plan_on_human_rights_and_democracy_en_2.pdf

<p>Δράση 14 β</p>	<p>Στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης και της αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ, να δοθεί προτεραιότητα στις δράσεις που στοχεύουν, μεταξύ άλλων, στην προστασία της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας των γυναικών και κοριτσιών μέσω δράσεων που συμβάλλουν στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ελευθερίας των γυναικών από τη βία, με ιδιαίτερη προσοχή στην εξάλειψη του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, των γάμων παιδιών και των εξαναγκαστικών γάμων, της βίας λόγω φύλου και της σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια συγκρούσεων στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματά τους και τη φωνή και τη συμμετοχή τους σε κοινωνικά και πολιτικά φόρουμ· στην ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίου δράσης που θα διαδεχθεί το σχέδιο δράσης της ΕΕ σχετικά με την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στο πλαίσιο της συνεργασίας για την ανάπτυξη 2010-2015 (GAP).</p>
<p>15. Προώθηση, προστασία και πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού</p> <p>Δράση 15 α</p>	<p>Στήριξη των προσπαθειών των χωρών εταίρων για την προώθηση, την προστασία και την πραγμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση των συστημάτων για την προστασία των παιδιών από τη βία, την εκμετάλλευση, την κακομεταχείριση και την παραμέληση.</p>
<p>Δράση 15 β</p>	<p>Στήριξη των χωρών εταίρων για την προώθηση, την προστασία και την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού, με ιδιαίτερη προσοχή στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στην εκπαίδευση, την υγεία και τη σίτιση, την κοινωνική προστασία και την καταπολέμηση των χειρότερων μορφών παιδικής εργασίας, πάντοτε με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.</p>
<p>Δράση 15 γ</p>	<p>Προώθηση της επικύρωσης των προαιρετικών πρωτοκόλλων της Σύμβασης των ΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με τη συμμετοχή παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις, σχετικά με την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία και εξέταση του ενδεχομένου προσχώρησης στο προαιρετικό πρωτόκολλο σχετικά με τη διαδικασία αναφορών.</p>

<p>Δράση 19 γ</p>	<p>Στήριξη δράσεων για την παρακολούθηση και την καταπολέμηση της υποκίνησης που θα μπορούσε να οδηγήσει σε σοβαρές παραβιάσεις και καταπατήσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων, ιδίως σε αποτρόπαια εγκλήματα· στήριξη δράσεων για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους και του βίαιου εξτρεμισμού, μέσω του εντοπισμού των γενεσιουργών αιτίων, της διατύπωσης αντεπιχειρημάτων, της εκπαίδευσης με αντικείμενο τα ανθρώπινα δικαιώματα και πρωτοβουλιών για την εδραίωση της ειρήνης που στοχεύουν τα παιδιά και τη νεολαία.</p>
<p>Δράση 19 ε</p>	<p>Στήριξη της εκπόνησης προγραμμάτων πρόληψης, αντιμετώπισης και (μακροπρόθεσμης) επανένταξης για παιδιά που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις, σε συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες, για παιδιά και γονείς που πλήττονται (π.χ. ψυχολογική και κοινωνική στήριξη, κοινωνικοοικονομική επανένταξη, εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση βιοτικών δεξιοτήτων, καθώς και αναζήτηση οικογενειών και οικογενειακή επανένωση).</p>
<p>Δράση 20 β</p>	<p>Στήριξη του έργου του ειδικού εκπροσώπου του ΟΗΕ για τα παιδιά σε ένοπλες συγκρούσεις, και ιδίως στήριξη της ανάπτυξης, της υλοποίησης και της παρακολούθησης σχεδίων δράσης για τον τερματισμό και την πρόληψη σοβαρών αδικημάτων σε βάρος παιδιών που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις, μεταξύ άλλων, μέσω δραστηριοτήτων υπεράσπισης και προγραμματισμού.</p>
<p>Δράση 23 α</p>	<p>Εκπόνηση ειδικής ανά τομέα επιχειρησιακής καθοδήγησης για το προσωπικό των αποστολών ΚΠΑΑ που συνεργάζεται με την αστυνομία, τον στρατό, τις σωφρονιστικές υπηρεσίες και το δικαστικό σώμα για την παροχή πρακτικών οδηγιών προσανατολισμού για τον συνυπολογισμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, κατά περίπτωση, με έμφαση στην προστασία των αμάχων, ιδίως δε των παιδιών, και τη χειραφέτηση και συμμετοχή των γυναικών και των κοριτσιών.</p>

Το σχέδιο δράσης της ΕΕ με τίτλο «Ισότητα των φύλων και χειραφέτηση των γυναικών: μεταμορφώνοντας τις ζωές των κοριτσιών και των γυναικών μέσα από τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ» (2016-2020) περιγράφει μια φιλόδοξη προσέγγιση στην ισότητα των φύλων και στην προαγωγή, την προστασία και την άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών. Επιδίωξή του είναι να επικεντρωθούν οι προσπάθειες όλων των φορέων της ΕΕ στην αλλαγή της θεσμικής νοοτροπίας με σκοπό τη δέσμευση πόρων, την επίτευξη αποτελεσμάτων και την επίσημη ενημέρωση για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών με αποτελεσματικότερους τρόπους. Αυτή η οριζόντια προτεραιότητα εμπλουτίζει και υποστηρίζει τους τρεις κάθετους θεματικούς τομείς: τη σωματική και ψυχική ακεραιότητα των κοριτσιών και των γυναικών· τα οικονομικά και κοινωνικά τους δικαιώματα· τη φωνή και τη συμμετοχή τους·

Παράρτημα II — Κατάλογος των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και των στόχων που σχετίζονται στενότερα με τα παιδιά

ΣΒΑ με άμεσο αντίκτυπο για τα παιδιά	Σχετικοί ΣΒΑ που αναφέρουν τα παιδιά* (ή ανθρώπους σε ευάλωτες καταστάσεις)
ΣΒΑ 1: Μηδενική φτώχεια	<p>Στόχος 1.1: Να εξαλειφθεί η ακραία φτώχεια για όλους τους ανθρώπους και παντού. Οι συνθήκες ακραίας φτώχειας, όπως υπολογίζονται επί του παρόντος, αφορούν ανθρώπους που ζουν με λιγότερα από 1,25 δολάρια την ημέρα.</p> <p>Στόχος 1.2: Να μειωθεί, τουλάχιστον κατά το ήμισυ, η αναλογία ανδρών, γυναικών και παιδιών όλων των ηλικιακών ομάδων που ζουν στη φτώχεια υπό όλες τις μορφές της σύμφωνα με τους εκάστοτε εθνικούς ορισμούς.</p> <p>Στόχος 1.3: Να εφαρμοστούν εθνικά κατάλληλα συστήματα και μέτρα κοινωνικής προστασίας για όλους, συμπεριλαμβανομένων κατώτατων ορίων, και να επιτευχθεί η ουσιαστική κάλυψη των φτωχών και των ευάλωτων έως το 2030.</p> <p>Στόχος 1.5: Να ενισχυθεί η δυνατότητα προσαρμογής των φτωχών αλλά και εκείνων που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, να μειωθεί η έκθεση και η ευαισθησία τους απέναντι σε ακραία φαινόμενα που σχετίζονται με το κλίμα, καθώς και σε άλλα οικονομικά, κοινωνικά προβλήματα και περιβαλλοντικές καταστροφές</p>
ΣΒΑ 2: Μηδενική πείνα	<p>Στόχος 2.1: Να δοθεί τέλος στην πείνα και να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε ασφαλή, θρεπτική και επαρκή τροφή καθ' όλη τη διάρκεια του έτους για όλους τους ανθρώπους και ιδίως τους φτωχούς και όσους βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των νηπίων.</p> <p>Στόχος 2.2: Να δοθεί τέλος σε όλες τις μορφές υποσιτισμού, επιτυγχάνοντας, έως το 2025, τους διεθνώς συμφωνηθέντες στόχους για την καχεξία και την ατροφία των παιδιών ηλικίας κάτω των πέντε καθώς και να αντιμετωπιστούν οι διατροφικές ανάγκες των έφηβων κοριτσιών, των εγκύων και των γυναικών που θηλάζουν</p>
ΣΒΑ 3: Καλή υγεία και ευημερία	<p>Στόχος 3.1: Να μειωθεί το ποσοστό της παγκόσμιας μητρικής θνησιμότητας σε λιγότερους από 70 θανάτους ανά 100.000 γεννήσεις ζώντων.</p> <p>Στόχος 3.2: Να δοθεί τέλος στους αποτρέψιμους θανάτους νεογνών και παιδιών ηλικίας κάτω των πέντε, ωθώντας όλες τις χώρες να μειώσουν τη βρεφική θνησιμότητα στους 12 θανάτους ανά 1.000 γεννήσεις ζώντων νεογνών τουλάχιστον και τη θνησιμότητα παιδιών ηλικίας κάτω των πέντε στους 25 θανάτους ανά 1.000 γεννήσεις ζώντων τουλάχιστον.</p> <p>Στόχος 3.7: Να διασφαλιστεί καθολική πρόσβαση σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, συμπεριλαμβανομένων του οικογενειακού προγραμματισμού, της ενημέρωσης και της εκπαίδευσης, και ενσωμάτωση της αναπαραγωγικής υγείας σε εθνικές στρατηγικές και προγράμματα.</p> <p>Στόχος 3.8: Να επιτευχθεί καθολική υγειονομική κάλυψη ... Πρόσβαση σε ποιοτικές βασικές υπηρεσίες υγείας και πρόσβαση σε ασφαλή, αποτελεσματικά, ποιοτικά και οικονομικώς προσιτά βασικά φάρμακα και εμβόλια για όλους</p>

<p>ΣΒΑ 4: Ποιοτική εκπαίδευση</p>	<p>Στόχος 4.1: Να διασφαλιστεί ότι όλα τα αγόρια και όλα τα κορίτσια θα ολοκληρώνουν ελεύθερα, ισότιμα και ποιοτικά την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αποκομίζοντας χρήσιμα και ουσιαστικά μαθησιακά οφέλη.</p> <p>Στόχος 4.2: Να διασφαλιστεί ότι όλα τα αγόρια και τα κορίτσια θα έχουν πρόσβαση σε ποιοτική ανάπτυξη και φροντίδα κατά τα πρώτα χρόνια της παιδικής τους ηλικίας καθώς και πρόσβαση στην προσχολική εκπαίδευση έτσι ώστε να προετοιμαστούν για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.</p> <p>Στόχος 4.4: Να αυξηθεί ουσιαστικά ο αριθμός των νέων και των ενηλίκων οι οποίοι έχουν τις κατάλληλες δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων δεξιοτήτων τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης, για απασχόληση, αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας και επιχειρηματικότητα. Στόχος 4.5: Να εξαλειφθούν οι διακρίσεις με βάση το φύλο στην εκπαίδευση και να διασφαλιστεί ισότιμη πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης για τους αδύναμους, τα άτομα με αναπηρίες, τους αυτόχθονες πληθυσμούς και τα παιδιά σε ευάλωτη κατάσταση. Στόχος 4.6: Να διασφαλιστεί ότι η νεολαία στο σύνολό της ... θα πετύχει τον γραμματισμό και τον αριθμητισμό</p> <p>Στόχος 4.7: Να διασφαλιστεί ότι όλοι εκπαιδευόμενοι θα αποκτήσουν τη γνώση και θα καλλιεργήσουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, μεταξύ άλλων μέσω της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και μέσω του βιώσιμου τρόπου ζωής, για να προάγουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, την προώθηση της ειρήνης και της μη-βίας, την ταυτότητα του παγκόσμιου πολίτη, καθώς και την αναγνώριση της πολιτιστικής ποικιλίας και της συμβολής της στη βιώσιμη ανάπτυξη</p> <p>Στόχος 4.α: Να οικοδομηθούν και να αναβαθμιστούν εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις οι οποίες θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών και των ατόμων με αναπηρίες, λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου, καθώς και να παρέχονται ασφαλή, ειρηνικά, συμμετοχικά και αποτελεσματικά μαθησιακά περιβάλλοντα για όλους.</p>
<p>ΣΒΑ 5: Ισότητα των φύλων</p>	<p>Στόχος 5.1: Να δοθεί τέλος σε κάθε μορφής διάκριση κατά των γυναικών και των κοριτσιών οπουδήποτε.</p> <p>Στόχος 5.2: Να εξαλειφθούν όλες οι μορφές βίας κατά όλων των γυναικών και των κοριτσιών τόσο στην ιδιωτική όσο και στη δημόσια ζωή, συμπεριλαμβανομένων της εμπορίας ανθρώπων, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και άλλων μορφών εκμετάλλευσης.</p> <p>Στόχος 5.3: Να εξαλειφθούν όλες οι επιβλαβείς πρακτικές όπως ο παιδικός, πρόωρος και αναγκαστικός γάμος και ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων.</p> <p>Στόχος 5.6: Να διασφαλιστεί καθολική πρόσβαση σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και στα αναπαραγωγικά δικαιώματα, όπως έχει συμφωνηθεί στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης της Διεθνούς Διάσκεψης για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη, την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου και τα έγγραφα που προέκυψαν από τις αναθεωρητικές διασκέψεις τους.</p> <p>Στόχος 5.γ: Να υιοθετηθούν και να ενισχυθούν ορθές πολιτικές και εφαρμόσιμες νομοθεσίες, αποβλέποντας στην προώθηση της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών και των κοριτσιών σε όλα τα επίπεδα</p>

<p>ΣΒΑ 6: Καθαρό νερό και αποχέτευση</p>	<p>Στόχος 6.1: Να επιτευχθεί καθολική και ισότιμη πρόσβαση σε ασφαλές και οικονομικώς προσιτό πόσιμο νερό για όλους. Στόχος 6.2: Να διασφαλιστεί επαρκής και ισότιμη πρόσβαση σε εγκαταστάσεις αποχέτευσης και πρακτικές προσωπικής υγιεινής για όλους, βάζοντας τέλος στην «ανοιχτή αφόδευση» και δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των γυναικών και των κοριτσιών καθώς και εκείνων που βρίσκονται σε ευάλωτες καταστάσεις</p> <p>Στόχος 6.β: Να υποστηριχθεί και να ενισχυθεί η συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στην βελτίωση της διαχείρισης της ύδρευσης και της αποχέτευσης</p>
<p>ΣΒΑ 7: Ενέργεια</p>	<p>Στόχος 7.1: Να επιτευχθεί καθολική πρόσβαση σε οικονομικώς προσιτές, αξιόπιστες και σύγχρονες υπηρεσίες ενέργειας</p>
<p>ΣΒΑ 8: Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη</p>	<p>Στόχος 8.5: Να υπάρξουν πλήρης και παραγωγική απασχόληση και αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας για όλες τις γυναίκες και τους άνδρες, για τους νέους ανθρώπους και τα άτομα με αναπηρίες, και ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας</p> <p>Στόχος 8.6: Να μειωθεί ουσιαστικά, μέχρι το 2020, το ποσοστό των νέων που δεν εργάζονται, μορφώνονται ή εκπαιδεύονται.</p> <p>Στόχος 8.7: Να ληφθούν άμεσα και αποτελεσματικά μέτρα για την εξάλειψη της αναγκαστικής εργασίας, των σύγχρονων μορφών δουλείας και της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και να διασφαλιστούν η απαγόρευση και η εξάλειψη των χειρότερων μορφών παιδικής εργασίας συμπεριλαμβανομένων της στρατολόγησης και της χρήσης παιδιών-στρατιωτών, καθώς επίσης να δοθεί τέλος, έως το 2025, σε όλες τις μορφές παιδικής εργασίας</p> <p>Στόχος 8.β: Να αναπτυχθεί και να τεθεί σε εφαρμογή έως το 2020 μια παγκόσμια στρατηγική για την απασχόληση των νέων</p>
<p>ΣΒΑ 9: Ανθεκτικές υποδομές / καινοτομία</p>	<p>Στόχος 9.γ: Να αυξηθεί σημαντικά η πρόσβαση στις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών και να επιδιωχθεί η παροχή καθολικής και προσιτής πρόσβασης στο Διαδίκτυο στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες έως το 2020</p>
<p>ΣΒΑ 10: Λιγότερες ανισότητες</p>	<p>Στόχος 10.2: Να ενδυναμωθεί και να προαχθεί η κοινωνική, οικονομική και πολιτική ένταξη όλων, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, αναπηρίας, φυλής, εθνικότητας, καταγωγής, θρησκείας, οικονομικής κατάστασης ή άλλου χαρακτηριστικού.</p> <p>Στόχος 10.3: Να διασφαλιστεί η ισότητα ως προς τις ευκαιρίες και να μειωθούν οι ανισότητες ως προς τα αποτελέσματα, μεταξύ άλλων καταργώντας νόμους και εξαλείφοντας πολιτικές και πρακτικές που δημιουργούν διακρίσεις και προάγοντας κατάλληλες νομοθεσίες, πολιτικές και ενέργειες σε αυτό το πλαίσιο</p>

ΣΒΑ 11: Βιώσιμες πόλεις	<p>Στόχος 11.1: Να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε επαρκή, ασφαλή και οικονομικά προσιτή στέγαση καθώς και σε βασικές υπηρεσίες...</p> <p>Στόχος 11.2: Να παρασχεθούν ασφαλή, οικονομικά προσιτά, προσβάσιμα και βιώσιμα συστήματα μεταφοράς για όλους, να βελτιωθεί η οδική ασφάλεια, κυρίως με την επέκταση των δημόσιων συγκοινωνιών.</p> <p>Στόχος 11.7: Να διασφαλιστεί καθολική πρόσβαση ιδίως για τις γυναίκες και τα παιδιά σε χώρους πρασίνου και σε δημόσιους χώρους με ασφάλεια, χωρίς αποκλεισμούς και με εύκολη πρόσβαση...</p>
ΣΒΑ 13: Κλιματική αλλαγή	<p>Στόχος 13.3: Να βελτιωθούν η εκπαίδευση, η ενημέρωση, καθώς και το ανθρώπινο και το θεσμικό δυναμικό σχετικά με θέματα που αφορούν τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, τη μείωση των επιπτώσεων και την έγκαιρη προειδοποίηση</p> <p>Στόχος 13.β: Να προωθηθούν μηχανισμοί για να αυξηθεί η ικανότητα αποτελεσματικού σχεδιασμού και διαχείρισης σχετικά με την κλιματική αλλαγή στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και στα μικρά νησιωτικά αναπτυσσόμενα κράτη, μεταξύ άλλων με έμφαση στις γυναίκες, τους νέους και τις τοπικές και περιθωριοποιημένες κοινότητες</p>
ΣΒΑ 16: Ειρηνικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες	<p>Στόχος 16.2: Να δοθεί τέλος στην κακοποίηση, την εκμετάλλευση, τη διακίνηση των παιδιών καθώς και σε όλες τις μορφές βίας και βασανιστηρίων που αυτά υφίστανται</p> <p>Στόχος 16.3: Να προαχθεί το κράτος δικαίου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και να διασφαλιστεί ίση πρόσβαση στη δικαιοσύνη για όλους</p> <p>Στόχος 16.7: Να διασφαλιστεί η υπεύθυνη, συμμετοχική, αντιπροσωπευτική και χωρίς αποκλεισμούς λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα</p> <p>Στόχος 16.9: Να διασφαλιστεί το νομικό καθεστώς όλων, συμπεριλαμβανομένης της ληξιαρχικής πράξης γέννησης</p> <p>Στόχος 16.10: Να διασφαλιστεί η δημόσια πρόσβαση σε πληροφορίες και να προστατευθούν οι θεμελιώδεις ελευθερίες σύμφωνα με τις εκάστοτε εθνικές νομοθεσίες και τις διεθνείς συμφωνίες</p>

* ως παιδιά νοούνται όλα τα πρόσωπα ηλικίας κάτω των 18 ετών ως νέοι νοούνται όλα τα πρόσωπα ηλικίας 15 έως 24 ετών

Παράρτημα III — Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ανακοίνωση της Επιτροπής και συμπεράσματα του Συμβουλίου

Η ΕΕ έχει εγκρίνει 11 έγγραφα με κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Καθώς οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ εγκρίνονται σε υπουργικό επίπεδο, συνιστούν ισχυρό πολιτικό μήνυμα ως προτεραιότητες για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. **Οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα συμπληρώνουν τις κατευθυντήριες γραμμές για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.** Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να τις γνωρίζουν οι φορείς της ΕΕ και να παραπέμπουν σε αυτές.

- [Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τα παιδιά σε ένοπλες συγκρούσεις](#) (2008) και Στρατηγική εφαρμογής (2010).

Μετά την αναθεώρησή τους το 2008, οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές δεσμεύουν την ΕΕ να θέσει επί τάπητος τον αντίκτυπο των ένοπλων συγκρούσεων στα παιδιά κατά τρόπο ολοκληρωμένο. Η [στρατηγική εφαρμογής της ΕΕ για τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τα παιδιά σε ένοπλες συγκρούσεις](#), η οποία αναθεωρήθηκε το 2010, επικεντρώνεται στην πρόληψη και την προστασία, αλλά και στην αποκατάσταση και την επανένταξη των παιδιών που βρέθηκαν σε ένοπλες δυνάμεις ή ένοπλες ομάδες. Επιπλέον, παρέχει κατευθύνσεις σχετικά με την παρακολούθηση, την υποβολή εκθέσεων και τη συνεργασία με τον ΟΗΕ. Η εφαρμογή των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών επικεντρώνεται στις χώρες προτεραιότητας· ο σχετικός κατάλογος αναθεωρείται τακτικά με βάση τον κατάλογο των χωρών προτεραιότητας του ΟΗΕ σχετικά με τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις.

- [Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τη βία κατά των γυναικών και την καταπολέμηση των κάθε μορφής διακρίσεων εναντίον τους](#) (2008)

Η ΕΕ έχει δεσμευθεί από καιρό για την προώθηση της ισότητας των φύλων και των δικαιωμάτων των κοριτσιών και των γυναικών. Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2008 σχετικά με τη βία και τις διακρίσεις σε βάρος γυναικών και κοριτσιών και το [σχέδιο δράσης της ΕΕ σχετικά με την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στο πλαίσιο της ανάπτυξης](#) αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της δράσης της ΕΕ στον τομέα αυτό.

- [Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας](#) (2012) (επικαιροποίηση το 2016)

Με αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές, η ΕΕ επιδιώκει να συμβάλει στην εξάλειψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Η ΕΕ επιδιώκει επίσης να καταπολεμήσει την ατιμωρησία όσων διαπράττουν τέτοιου είδους εγκλήματα.

Τα παιδιά αναγνωρίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές ως ομάδα που χρήζει ιδιαίτερης προστασίας.

- [Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τη θανατική ποινή](#) (2013)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει πάντα και υπό οιοσδήποτε συνθήκες σθεναρά και αδιαμφισβήτητη αντίθετη στη θανατική ποινή, **μεταξύ άλλων για αδικήματα που διαπράττονται από πρόσωπα κάτω των δεκαοκτώ ετών.**

- [Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προαγωγή και την προστασία της άσκησης όλων των ανθρώπινων δικαιωμάτων από τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους και τα αμφιφυλόφιλα, διεμφυλικά και μεσοφυλικά άτομα \(ΛΟΑΔΜ\)](#) (2013)

Οι ΛΟΑΔΜ αποτελούν ευάλωτη ομάδα και εξακολουθούν να αποτελούν θύματα διώξεων, διακρίσεων, επιθετικής/ εκφοβιστικής συμπεριφοράς και κατάφωρης κακομεταχείρισης, συχνά με ακραίες πράξεις βίας, περιλαμβανομένων των βασανιστηρίων και των δολοφονιών.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η αναφορά στα παιδιά στο Παράρτημα 2 — Στοιχεία ανάλυσης/κατάλογος ελέγχου της κατάστασης όσον αφορά τα ζητήματα των ανθρώπινων δικαιωμάτων των ΛΟΑΔΔΑ, σημεία 10 και 11.

- [Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός Διαδικτύου](#) (2014)

Η ΕΕ προωθεί την ευαισθητοποίηση και τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης και το Διαδίκτυο, καθώς και τη σημασία του για την ασφαλή και υπεύθυνη χρήση του Διαδικτύου, **ιδίως από παιδιά και νέους**, στο πλαίσιο προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, σύμφωνα με τη διακήρυξη του ΟΗΕ για την εκπαίδευση και την κατάρτιση στον τομέα των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

– Βασική ανακοίνωση της Επιτροπής

- [Ανακοίνωση της Επιτροπής «Για την εξάλειψη του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων»](#) (Νοέμβριος 2013)

Η ανακοίνωση καθορίζει ένα πλαίσιο για μια σειρά δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν μέσω της υφιστάμενης ενωσιακής νομοθεσίας, τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ, με στόχο τη στήριξη των φορέων που εργάζονται επί τόπου μέσω των αντιπροσωπιών της ΕΕ στις σχετικές χώρες εταίρους, τον εμπλουτισμό των γνώσεων και τη συλλογή δεδομένων, καθώς και την ενίσχυση των εξωτερικών δράσεων που αποσκοπούν στην εξάλειψη της πρακτικής του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων.

– Βασικά συμπεράσματα του Συμβουλίου

- [Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού](#) (Δεκέμβριος 2014)
- [Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την παιδική εργασία](#) (Ιούνιος 2016)
- [Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την παιδική εργασία](#) (Ιούνιος 2010)
- [Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την αναπτυξιακή διάσταση της ισότητας των φύλων](#) (Μάιος 2015).
- [Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με το σχέδιο δράσης για θέματα φύλου 2016-2020](#) (Οκτώβριος 2015).
- [Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης - αναπτυξιακή και ανθρωπιστική διάσταση](#) (Μάιος 2008).